

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยได้จัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา ดังนั้นปัญหาในเรื่องของเศรษฐกิจและสังคม จึงเป็นปัญหาที่ทุกรัฐบาลพยายามหาทางแก้ไขจนกระทั่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายไว้ 2 ประการ

1. กำหนดให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยส่วนรวมเพิ่มสูงขึ้นให้ได้มากกว่า 5% โดยเฉลี่ยตลอดปี โดยเน้นลักษณะการขยายตัวที่สนับสนุนการสร้างงาน การกระจายรายได้และการรักษาคุณภาพทางเศรษฐกิจของประเทศให้มีโอกาสก้าวหน้าต่อเนื่องต่อไปอย่างมั่นคง
2. พัฒนาคุณภาพของคนเพื่อให้สามารถพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้ามีความสงบสุข เกิดความเป็นธรรมสอดคล้อง และสนับสนุนการพัฒนาประเทศ พร้อมกับดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติ ค่านิยมอันดี และยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของคนในชนบทและในเมือง ให้ได้ตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2530 : 89) จะเห็นได้ว่าตรงกับเป้าหมายของการพัฒนาชุมชน ซึ่งพอสรุปได้ว่า การพัฒนาคนเป็นเป้าหมายสุดยอดของการพัฒนาชุมชน เพราะถ้าหากเราสามารถพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถแล้ว การพัฒนาส่วนอื่นก็ย่อมตามมา แต่ในการพัฒนาชุมชนจะให้บรรลุเป้าหมายนั้น ยังมีอุปสรรคอีกมากมาย อย่างเช่น ปัญหาพื้นฐานของสังคมไทย ซึ่งได้แก่ปัญหาเรื่องความยากจนของราษฎร ปัญหาความรู้หรือหย่อนการศึกษา ปัญหาเรื่องความเจ็บป่วยที่แพร่หลายอยู่ในหมู่ประชาชน และปัญหาความเดือดร้อน ไม้กระดุมกระเจิงของคนไทย ปัญหาพื้นฐานทั้ง 4 อย่างนี้ นักวิชาการเรียกว่า วิกฤตแห่งความชั่วร้าย (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2526 : 276) ไม่ว่าจะเริ่มต้นด้วยปัญหาใดก็ตาม จะนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ตามมา

สุขภาพของประชาชนเป็นเรื่องสำคัญ ประเทศจะพัฒนาได้ต้องอาศัยประชาชนที่มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง สภาพแวดล้อมปราศจากมลพิษ รัฐจะต้องจัดบริการสาธารณสุขให้ครอบคลุม การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสุขภาพ และให้ประชาชนร่วมมือในการพัฒนาสุขภาพอนามัยของตนเอง ครอบครัวและชุมชน (ปรมะ สตะเวทิน, 2531 : 88)

ความเจ็บป่วยเป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งของประเทศไทย ถึงแม้ว่าทางด้านกาารแพทย์ของไทย ได้มีการพัฒนาไปมาก แต่ปัญหาความเจ็บป่วยและโรคต่าง ๆ ก็ยังเป็นปัญหาที่จะต้องหาทางแก้ไขต่อไป โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ ได้มีโรคซึ่งเป็นมหันตภัยทางด้านสาธารณสุขที่ยังไม่มีการบำบัดรักษาให้หายได้ คือ โรคเอดส์ (AIDS) ซึ่งมีชื่อเต็มว่า Acquired Immune Deficiency Syndrome เป็นโรคที่ติดจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง ซึ่งปัจจุบันเรียกว่า Human Immunodeficiency Virus (HIV) ไวรัสนี้จะเข้าไปทำลายภูมิคุ้มกันของร่างกาย ทำให้ไม่สามารถป้องกันอันตรายจากการติดเชื้อโรคอื่น ๆ หรือโรคมะเร็งบางชนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรคติดเชื้อหรือโรคมะเร็งประเภทฉวยโอกาส ผู้ป่วยโรคเอดส์มักจะมีอาการรุนแรง และเสียชีวิตอย่างรวดเร็ว

โรคเอดส์เป็นโรคที่กำลังระบาดไปทั่วทุกทวีป ทุกประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนาก็ตาม และเป็นโรคใหม่ของมนุษย์ที่กำเนิดขึ้นมาในโลกเมื่อประมาณ 10-20 ปีนี้เอง (ประพันธ์ ภาณุภาค, 2532 : 3) เริ่มมีรายงานครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2524 โดยพบว่าผู้ป่วยรักรั่วมเพศ 5 รายในรัฐลอสแอนเจลิสเกิดโรคปอดบวมจากเชื้อนิวโมซิสติส คารินิไอ ต่อมาอีก 1 เดือนก็มีรายงานจากนิวยอร์กและแคลิฟอร์เนียว่ามีชายหนุ่มรักรั่วมเพศอีก 26 รายป่วยเป็นโรคมะเร็งของหลอดเลือด (KAPOSIS SARCOMA) ชายหนุ่มที่ป่วยทุกรายไม่เคยมีประวัติเป็นโรคประจำตัวร้ายแรง หรือเคยรับยาประเภทกดระบบภูมิคุ้มกันโรคของร่างกายมาก่อนเลย ทุกรายได้รับการตรวจชิ้นเนื้อทางห้องปฏิบัติการพบว่า การทำงานของเซลล์หน้าที่เกี่ยวข้องกับภูมิคุ้มกันโรคไม่ได้ทำหน้าที่ตามปกติ ผู้ป่วยได้รับรายงานทุกรายแม้ว่าจะได้รับการรักษาเป็นอย่างดี แต่ทุกรายก็เสียชีวิต เพราะระบบภูมิคุ้มกันโรคเสื่อม หรือบกพร่องจากที่เคยมีอยู่

การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ จากการศึกษาอื่นหลังพบว่า โรคนี้เกิดขึ้นในแอฟริกามาก่อนตั้งแต่ พ.ศ. 2521 และการแพร่กระจายไปสู่ทวีปอเมริกาก็ตามมา จากนั้นก็เข้าสู่ทวีปเอเชีย (กรมควบคุมโรคติดต่อ, 2532 : 2)

ประเทศไทยพบผู้ป่วยที่เป็นโรคเอดส์ที่เป็นคนไทยรายแรกที่ป่วยเป็นโรคเอดส์ เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2527 (กองฝึกอบรม กระทรวงสาธารณสุข, 2532 : 5) นับตั้งแต่เดือนนั้นมาจนกระทั่งวันที่ 31 มีนาคม 2533 มีจำนวนผู้ป่วยที่เป็นโรคเอดส์เพิ่มขึ้นเป็น 37 คน ผู้มีอาการ

สัมพันธ์กับเอดส์ 118 คน และผู้ติดเชื้อเอดส์โดยไม่มีอาการ 15,560 คน มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 1 แสดงปัจจัยเสี่ยงและจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์

ปัจจัยเสี่ยง	AIDS		ARC		IIIV		Total	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
1. เพศสัมพันธ์	29	78.4	53	44.9	2,608	16.8	2,690	17.1
-ชายรักต่างเพศ	15	40.5	15	12.7	67	0.4	97	0.6
-ชายรักสองเพศ	4	10.8	9	7.6	87	0.6	100	0.6
-หญิงรักสองเพศ	9	24.3	19	16.1	669	4.3	697	4.4
-หญิงรักต่างเพศ	1	2.7	10	8.5	1,785	11.5	1,796	11.4
2. การใช้ยาเสพติด	2	5.4	55	46.6	11,655	74.9	11,712	74.5
ชนิดฉีดยาเข้าเส้น								
-เพศชาย	2	5.4	53	44.9	11,195	71.9	11,250	71.6
-เพศหญิง	-	-	2	1.7	460	3.0	462	2.9
3. รับเลือด	2	5.4	2	1.7	23	0.1	27	0.2
-เพศชาย	1	2.7	1	0.8	12	0.1	14	0.1
-เพศหญิง	1	2.7	1	0.8	11	0.1	13	0.1
4. ติดเชื้อจากมารดา	4	10.8	-	-	-	-	4	0.0
-เพศชาย	1	2.7	-	-	-	-	1	0.0
-เพศหญิง	3	8.1	-	-	-	-	3	0.0
5. ไม่ทราบปัจจัยเสี่ยง	-	-	8	6.8	1,274	8.2	1,282	8.2
-เพศชาย	-	-	6	5.1	1,206	7.8	1,212	7.7
-เพศหญิง	-	-	2	1.7	68	0.4	70	0.4

ตาราง 1 (ต่อ)

ปัจจัยเสี่ยง	AIDS		ARC		IIIV		TOTAL	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
รวม	37	100	118	100	15,560	100	15,715	100
ยังมีชีวิตอยู่ในประเทศไทย	11	29.7	96	81.4	15,459	99.4	15,566	99.1

ที่มา : กองระบาดวิทยา รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์, 2533:157

โรคเอดส์เป็นโรคใหม่และร้ายแรง ในเดือนตุลาคม 2527 กระทรวงสาธารณสุขได้จัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อเตรียมรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ต่อมากระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศให้โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อที่ต้องแจ้งความตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2528 เพื่อที่จะได้ค้นหาผู้ป่วยได้ทันที่ และยังได้ประสานงานกับกระทรวงมหาดไทย ในการออกกฎกระทรวงตามความในพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2528 โดยให้โรคเอดส์เป็นโรคต้องห้าม มิให้เข้ามาในราชอาณาจักรไทย สามารถกักกันหรือให้ออกนอกอาณาจักไทยได้ทั้งไว้บังคับตั้งแต่ปี 2529 และได้ประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยจัดตั้งในรูปคณะกรรมการประสานงาน เพื่อควบคุมโรคเอดส์ขึ้นตั้งแต่วันที่ 5 สิงหาคม 2528 (ศูนย์ประสานงานวิชาการ กรมควบคุมโรคติดต่อ, ม.ป.ป. : 4) นอกจากนี้ กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุขได้ออกทำการสำรวจผู้ที่ติดเชื้อโรคเอดส์ในกลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดโรคสูงตามจังหวัดต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ได้จัดตั้งคลินิกสุขภาพชายเพื่อตรวจหาผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อ ตลอดจนได้แนะนำแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง ปรับปรุงขีดความสามารถทางห้องปฏิบัติการ ให้สามารถวินิจฉัยโรคเอดส์ได้ ทั้งยังได้เตรียมสถานพยาบาลเพื่อรับผู้ป่วยที่เป็นชาวต่างประเทศ เพื่อรอการส่งตัวออกนอกราชอาณาจักร ตลอดจนให้คำแนะนำปรึกษา และเฝ้าติดตามผู้ติดเชื้อโรคเอดส์อย่างใกล้ชิด แต่อย่างไรก็ดี การ

ดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ดังกล่าว ไม่สามารถขยายขอบเขตให้กว้างขวางและไปได้ทั่วถึงอย่างเพียงพอ ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการรณรงค์ "โครงการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์" ขึ้น ซึ่งเป็นโครงการ 4 ปี เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2531-2534 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรคเอดส์ภายในประเทศ และลดหรือชะลออัตราการป่วยและการติดเชื้ออันเกิดจากโรคนี้ลง (กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข, ม.ป.ป. : 4) เนื่องจากโรคเอดส์ติดต่อกันได้ทั้งทางเพศ คือการมีเพศสัมพันธ์และทางเลือด ดังนั้น กลุ่มผู้ที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์เป็นอย่างมากก็คือ กลุ่มที่มีการสำส่อนทางเพศ และพวกที่ติดยาเสพติดโดยการฉีดเข้าเส้น ส่วนใหญ่ประมาณ 3 ใน 4 ของคนที่เป็โรคเอดส์ในอเมริกาและยุโรปจะเป็นชายที่รักร่วมเพศหรือเกย์อีกร้อยละ 15 จะเป็นพวกที่ติดยาเสพติดโดยการฉีด ที่เหลือจะเป็นพวกที่ติดโรคจากการได้รับเลือดหรือส่วนประกอบของเลือดที่มีเชื้อโรคเอดส์อยู่ เป็นคนที่ชอบสำส่อนทางเพศ และเป็นคนผิวดำที่อพยพมาจากแอฟริกาเหนือ หมู่เกาะแครอลอเมริกากลาง คนที่เป็นโรคเอดส์ในแอฟริกาส่วนใหญ่ไม่ใช่เกย์ แต่เป็นคนที่มึเพศสัมพันธ์แบบหญิงกับชายตามธรรมชาติ โดยจะพบว่าอุบัติการณ์ของโรคจะสูงขึ้นในผู้ชายที่ชอบสำส่อนทางเพศ และพบว่าหญิงโสเภณีในบางเมืองของแอฟริกามีการติดโรคเอดส์สูงถึงเกือบร้อยละ 88 (สมาคมสนับสนุนโครงการวางแผนครอบครัวในด้านประชาสัมพันธ์, 2530 : 11) จากสถิติตารางจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ ผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ และผู้ติดเชื้อเอดส์โดยไม่มีอาการของประเทศไทย จนกระทั่งถึงวันที่ 31 มีนาคม 2533 นั้น เราจะเห็นได้ว่าปัจจัยเสี่ยงของโรคเอดส์ในประเทศไทยไม่ได้อยู่ในกลุ่มรักร่วมเพศหรือเกย์เท่านั้น พบในหญิงแล้วหลายราย ปัญหาที่จะเกิดโรคเอดส์ในประเทศไทยที่น่าจะมอง คือการระบาดของโรคนี้จากหญิงบริการ หรือหญิงที่ทำงานเสี่ยงต่อโรคนี้ (สมาคมสนับสนุนโครงการวางแผนครอบครัวในด้านประชาสัมพันธ์, 2530 : 8) ในประเทศไทยมีหญิงอาชีพพิเศษอยู่จำนวนมาก แต่เนื่องจากการค้าประเวณีนั้นเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2530 (ราชกิจจานุเบกษา, 2530 : 894-901 อ้างอิงจาก กาญจณี หวังดิธอำนาช, 2531 : 8) ประเทศไทยจึงไม่มีโสเภณีตามกฎหมายแต่โดยข้อเท็จจริงแล้ว มีการค้าประเวณีอยู่ทั่วไป โดยแอบแฝงมาในธุรกิจประเภทต่าง ๆ เช่น บาร์ ไนต์คลับ สถานอาบอบนวด โรงน้ำชา โรงแรม ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะทราบจำนวนหญิงอาชีพพิเศษที่แน่นอนของทั้งประเทศได้ แต่ทางกระทรวงสาธารณสุขก็พยายามที่จะรวบรวมข้อมูลเป็นแต่ละจังหวัดไว้ เช่น จำนวนแหล่งแพร่กามโรคในเขต 12 สงขลา ข้อมูลเมื่อ ธันวาคม 2532 ดังนี้

ตาราง 2 แสดงจำนวนหญิงอาชีพพิเศษในเขตรับผิดชอบของศูนย์กามโรเขต 12 สงขลา

ประเภทแหล่งน้ำ	จำนวนบุคคล										
	สงขลา	หาดใหญ่	สะเตง	ตรัง	น้กลอง	ฝศูล	ชะลา	เบตง	ปัตตานี	นราธิวาส	สุโขทัย-ลก
1. สำนักบุคคลโสเภณี	27	84	43	6	5	11	17	23	21	5	53
-จำนวนบุคคล	645	1,760	922	95	15	92	114	546	685	91	1,713
2. โรงนม	4	5	-	4	2	2	6	4	4	4	10
-จำนวนบุคคล	35	32	-	55	17	22	88	21	22	35	87
3. บาร์-ไนท์คลับ	-	15	2	1	-	1	2	-	-	1	1
-จำนวนบุคคล	-	209	22	40	-	9	33	-	-	22	108
4. สถานอาชงนวด	-	6	-	4	-	-	1	-	-	-	4
-จำนวนบุคคล	-	345	-	45	-	-	12	-	-	-	89
5. สถานบริการอื่น ๆ	44	21	-	36	15	24	19	12	14	13	10
-จำนวนบุคคล	278	505	-	720	74	139	243	83	245	137	89
6. โรงน้ำชา	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
จำนวนบุคคล	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-
แหล่งน้ำ	75	131	45	54	22	38	45	39	39	23	83
รวม จำนวนบุคคล	958	2,871	944	969	106	262	490	650	952	282	2,086

ที่มา : ศูนย์กามโรเขต 12 สงขลา, ธันวาคม 2532 : ไม่ปรากฏจำนวนหน้า

แนวทางการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การเร่งรัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้โรคเอดส์ เพื่อให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการติดเชื้อมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อป้องกันโรคที่ถูกต้อง สอดคล้องกับประกาศลอนดอนป้องกันโรคเอดส์ ซึ่งประกาศในการประชุมสุดยอดรัฐมนตรีสาธารณสุขทั่วโลกที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2531 ในข้อ 4 ความว่า "มาตรการเดี่ยวที่สำคัญที่สุดของโครงการเกี่ยวกับโรคเอดส์ระดับชาติก็คือ การให้ข้อมูลข่าวสาร และการให้การศึกษาแก่ประชาชน ในอันที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ ทั้งบุคคล สื่อมวลชน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรจะได้มีบทบาทที่สำคัญในการป้องกันการระบาดของโรคนี้อย่างทั่วถึง" (มันส์ คูลซันท์, ม.ป.ป. : 1) เพื่อให้การป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ได้ผลอย่างจริงจังในการลดอัตราการแพร่เชื้อและการป่วย กระทรวงสาธารณสุขได้จัดตั้งโครงการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์กระทรวงสาธารณสุข เพื่อเป็นแม่บทในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ในประเทศไทย และเป็นแกนกลางในการดำเนินแผนงานโครงการระยะกลาง พ.ศ. 2532-2534 และเพื่อให้การสนับสนุนและประสานงานระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายในการดำเนินการดังนี้ (กระทรวงสาธารณสุข กองฝึกอบรม, 2532 : 8)

1. ลดการแพร่กระจายของเชื้อโรคเอดส์ โดยให้มีผู้ติดเชื้อเอดส์ไม่เกิน 24,000 ราย เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2534 และไม่เกิน 100,000 ราย เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2539
2. ให้มีจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ไม่เกิน 320 ราย เมื่อสิ้นปี 2534 และไม่เกิน 1,400 ราย เมื่อสิ้นปี 2539
3. ลดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จากการลดจำนวนผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์

เนื่องจากมาตรการเร่งด่วนในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ที่สำคัญอย่างหนึ่ง ก็คือการให้บริการข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน และการควบคุมโรคเอดส์อย่างต่อเนือง โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่หญิงอาชีพพิเศษ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ และจะเป็นกลุ่มที่เป็นปัญหาสำคัญในการสาธารณสุข เพราะจะเป็นตัวกลางในการเผยแพร่โรคเอดส์ไปสู่ประชากรของประเทศได้อย่างรวดเร็ว อีกประการหนึ่ง การที่จะให้ข้อมูลข่าวสารไปยังกลุ่มเป้าหมายจำนวนมาก และกระจายข้อมูลข่าวสารไปได้ทั่วถึงนั้น ก็จะต้องอาศัย

สื่อมวลชนเป็นสื่อกลาง และปัจจุบันนี้สื่อมวลชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ได้มีการปรับปรุงงานทางด้านกาารให้บริการแก่ประชาชน ดังจะเห็นได้ว่า ในปี 2532-2533 นี้ ได้มีการขยายงานทางด้านวิทยุโทรทัศน์ โดยขยายการเปิดเครื่องข่ายการถ่ายทอดให้ประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถรับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์เพิ่มขึ้นได้หลายช่อง ทางด้านวิทยุกระจายเสียงก็ขยายสถานีวิทยุกระจายเสียงเพิ่มขึ้น สำหรับทางด้านสิ่งพิมพ์ เนื่องจากการพัฒนาการคมนาคมทำให้การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ได้รับความสะดวกมากขึ้น สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นจังหวัดที่อยู่ติดชายแดนไทย-มาเลเซีย เป็นจังหวัดที่ได้รับการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว จึงทำให้มีชาวไทยและชาวต่างประเทศมาเที่ยวกันมาก ทำให้มีเศรษฐกิจค่อนข้างดี และจากข้อมูลของศูนย์กามโรคเขต 12 สงขลา จะพบว่ามียุงอาชีพนีพิเศษมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ ดังนั้น สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงมีโอกาที่จะแพร่ระบาดของโรคเอดส์ได้สูงเช่นกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาพฤติกรรมกาารเปิดรับข่าวสารทางสื่อมวลชน ด้านความรู้และการป้องกันโรคเอดส์ของหญิงอาชีพพิเศษในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการใช้สื่อมวลชนในการนำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้และการป้องกันโรคเอดส์ไปถึงประชาชนในกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ในประเทศไทยบรรลุเป้าหมายที่จะส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาคาามเจ็บป่วยของประชาชน เป็นปัญหาพื้นฐานของสังคมไทย และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชุมชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศไทยให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การแก้ไขปัญหาคาามเจ็บป่วยของประชาชนนั้น เป็นที่ยอมรับกันว่า การสื่อสารมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ เนื่องจากปัญหาสุขภาพอนามัยเป็นความจำเป็นพื้นฐานของประชาชน เป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนจำนวนมาก การสื่อสารจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มพูนความรู้ สร้างทัศนคติที่ดี และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เลื้ออำนาจต่อการพัฒนางานสาธารณสุขของประชาชน ความรู้ ทัศนคติ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ถือว่าเป็นผลที่สามารถวัดและบ่งชี้ว่า การสื่อสารมีผลต่อการพัฒนาสาธารณสุขมากน้อยเพียงใด

(สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532 : 621) ซึ่งตรงกับที่โรเจอร์ (Rogers) ได้กล่าวไว้ว่า ผลของการสื่อสารนี้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 3 ประการ คือ (กาญจณี หวังฉัตรอำนาช, 2531 : 18

อ้างอิงมาจาก Rogers : 49)

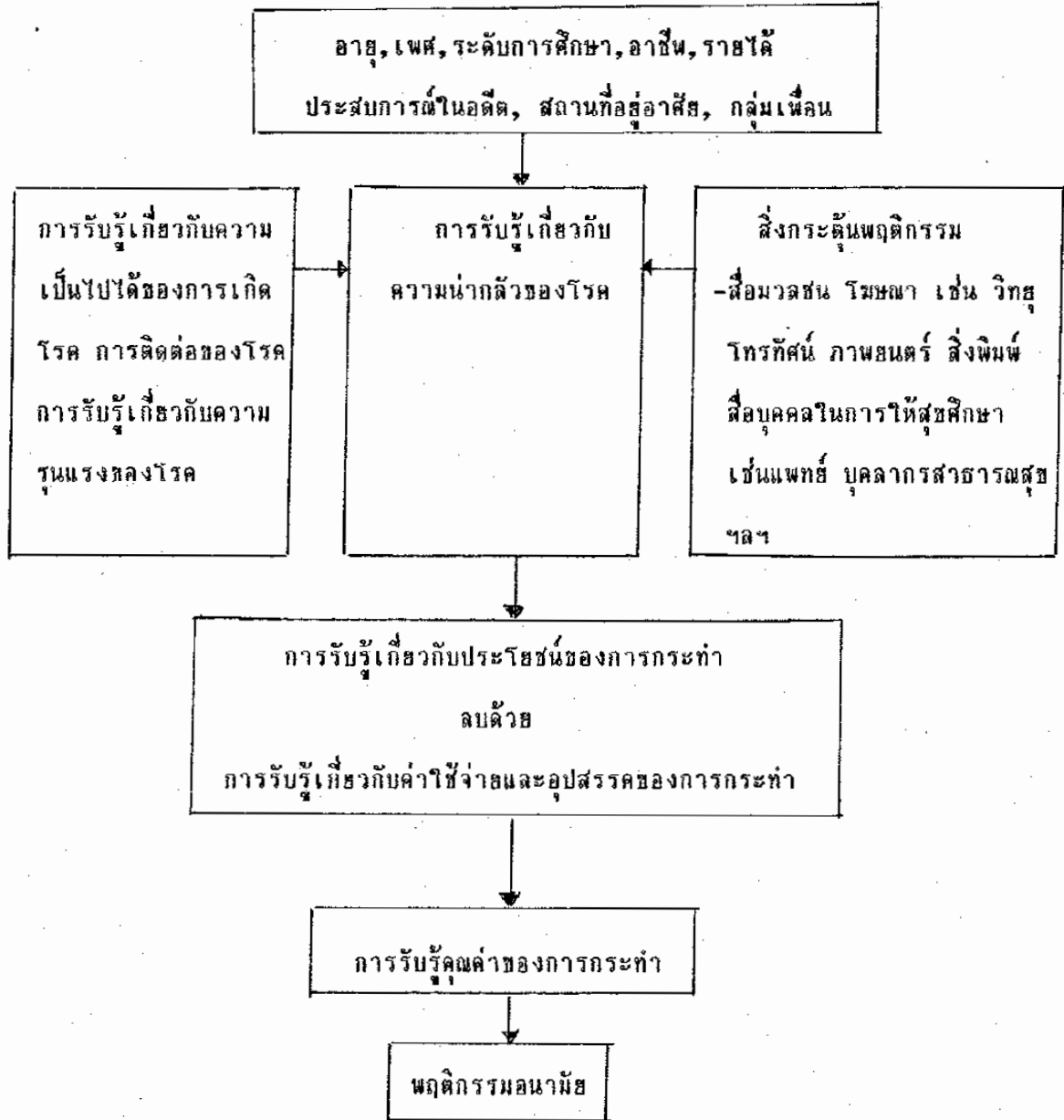
1. เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ของผู้รับสาร (Knowledge)
2. เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติของผู้รับสาร (Attitude)
3. เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของผู้รับสาร (Practice)

ซึ่งสอดคล้องกับบอดด์-ไรตซ์ และเคอร์พลอร์ ซึ่งได้อธิบายให้เห็นว่า ผลจากการแสวงหาข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้น จะก่อให้เกิดผลดังนี้ (สุวิทย์ธรรมมาธิราช, 2531 : 660)

1. ก่อให้เกิดผลในด้านความรู้ความคิดเห็น ซึ่งอาจจะทำให้ความกระจำมีขึ้นหรืออาจก่อให้เกิดความกำกวมขึ้นก็ได้ นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดผลในแง่ทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ และให้ผลในแง่ความคิด
2. ก่อให้เกิดผลในด้านความรู้สึก ข่าวสารจากสื่อมวลชนอาจสร้างความรู้สึกรู้ต่าง ๆ
3. ก่อให้เกิดผลในด้านพฤติกรรม ซึ่งมีทั้งเร่งเร้าให้ลงมือกระทำ หรือหยุดยั้งการกระทำทั้งในด้านดีและไม่ดี

จากแนวความคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่า การเปิดรับข่าวสารทางสื่อมวลชนจะส่งผลให้เกิดความรู้ ทำให้ผู้ที่เปิดรับข่าวสารมีความรู้เพิ่มขึ้น จากความรู้ที่ได้รับนี้ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และในที่สุด ก็จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเกิดพฤติกรรมอนามิขึ้น เบคเกอร์ (Becker) ได้เสนอกรอบแนวความคิดซึ่งแสดงไว้ในแผนภูมิ 1 (กาญจน์ หวังอิฐอำนาจ, 2531 : 20 อ้างอิงจาก Marshall H. Becker, 1974 : 334)

จากแนวความคิดของเบคเกอร์ เราจะเห็นได้ว่า มีปัจจัยหลายอย่างที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอนามิของบุคคล แต่ปัจจัยสำคัญ คือปัจจัยด้านสื่อหรือสิ่งกระตุ้นพฤติกรรม และปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจของบุคคลนั่นเอง

แผนภูมิ 1 แสดงการเกิดพฤติกรรมอนามิยของเบคเกอร์

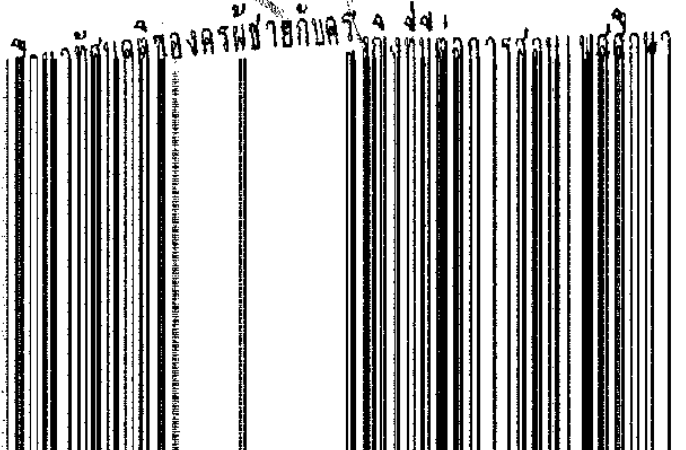
ลักษณะของผู้รับสาร

ลักษณะของผู้รับสาร ถ้าพิจารณาตามลักษณะทางประชากรศาสตร์แล้ว จะมีลักษณะต่อการสื่อสาร ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่กล่าวนี้ได้แก่ (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532 : 312)

1. อายุ
2. เพศ
3. การศึกษา
4. ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ
5. ภูมิสำเนา

อายุ การสอนผู้ที่มีอายุต่างกัน หรือเปลี่ยนทัศนคติ หรือ เปลี่ยนพฤติกรรมนั้น มีความยากง่ายต่างกัน ยิ่งอายุมากกว่าที่จะสอนให้เชื่อฟัง ให้เปลี่ยนทัศนคติ และเปลี่ยนพฤติกรรมก็ยิ่งยากขึ้น ที. เมเปิ้ล, ไอ แอล เจนส์ และ ดีไรฟ์ (C. Maple, I.L. Janis and D. Rife) ได้ทำการวิจัยและสรุปผลว่า การชักจูงจิตใจหรือโน้มน้าวใจของคนจะยากขึ้น ตามอายุของคนเพิ่มขึ้น และเราจะเห็นว่า อายุก็มีความสัมพันธ์ต่อข่าวสารและสื่อด้วย เช่น การฟังเทศน์ การเข้าวัดไปทำบุญ จะพบว่าผู้สูงอายุจะมีกิจกรรมด้านนี้สูงกว่าผู้มีอายุน้อยหรือวัยรุ่น จะเห็นว่าอายุของผู้รับสารจะมีอิทธิพลต่อการสื่อสาร ผู้รับสารที่มีอายุต่างกันจะมีพฤติกรรมของการเปิดรับข่าวสารที่ต่างกันด้วย ดังนั้น ในการสื่อสารมวลชน ควรจะคำนึงถึงตัวแปรทางด้านอายุของผู้รับสารด้วย

เพศ จะพบว่าภาพดั้งเดิมเกี่ยวกับชายและหญิง เริ่มเปลี่ยนแปลงไปมาก จะเห็นว่า หญิงออกมาทำงานนอกบ้านมากขึ้น อาชีพบางอย่างที่เคยเป็นเฉพาะชายหรือหญิงเริ่มเปลี่ยนไป โดยสิ้นเชิง อย่างเช่นคุณสมบัติของหญิงไทย การเป็นแม่บ้านเรือน การไม่คัดค้านคำพูดเรื่องเพศของหญิงหรือการชอบโอดโพนของชาย และยังมีงานวิจัยที่ชี้แจงว่าลักษณะบางอย่างนั้น ชาย

ลักษณะของผู้รับสาร

ลักษณะของผู้รับสาร ถ้าพิจารณาตามลักษณะทางประชากรศาสตร์แล้ว จะมีอิทธิพลต่อการสื่อสาร ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่กล่าวนี้ได้แก่ (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532 : 312)

1. อายุ
2. เพศ
3. การศึกษา
4. ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ
5. ภูมิฐานะ

อายุ การสอนผู้ที่มีอายุต่างกัน หรือเปลี่ยนทัศนคติ หรือ เปลี่ยนพฤติกรรมนั้น มีความยากง่ายต่างกัน ยิ่งอายุมากกว่าที่จะสอนให้เชื่อฟัง ให้เปลี่ยนทัศนคติ และเปลี่ยนพฤติกรรมก็ยิ่งยากขึ้น ซี. เมเปิ้ล, ไอ. แอล. เจนิส และ ดีไรฟ์ (C. Maple, I.L. Janis and D. Rife) ได้ทำการวิจัยและสรุปพบว่า การชักจูงจิตใจหรือโน้มน้าวใจของคนจะยากขึ้นตามอายุของคนเพิ่มขึ้น และเราจะเห็นว่า อายุก็มีความสัมพันธ์ต่อข่าวสารและสื่อด้วย เช่น การฟังเทศน์ การเข้าวัดไปทำบุญ จะพบว่าผู้สูงอายุจะมีกิจกรรมด้านนี้สูงกว่าผู้มีอายุน้อยหรือวัยรุ่น จะเห็นว่าอายุของผู้รับสารจะมีอิทธิพลต่อการสื่อสาร ผู้รับสารที่มีอายุต่างกันจะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่ต่างกันด้วย ดังนั้น ในการสื่อสารมวลชน ควรจะคำนึงถึงค้ำแปรทางด้านอายุของผู้รับสารด้วย

เพศ จะพบว่าภาพดั้งเดิมเกี่ยวกับชายและหญิงเริ่มเปลี่ยนแปลงไปมาก จะเห็นว่าหญิงออกมาทำงานนอกบ้านมากขึ้น อาชีพบางอย่างที่เคยเป็นเฉพาะชายหรือหญิงเริ่มเปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง อย่างเช่นคุณสมบัติของหญิงไทย การเป็นแม่บ้านแม่เรือน การไม่ค้อยกเล่าพูดเรื่องเพศของหญิงหรือการชอบโลกโพนของชาย และยังมีการวิจัยที่พิสูจน์ว่าคุณลักษณะบางอย่างนั้น ชายหรือหญิงต่างกัน อย่างเช่น จากการศึกษาทัศนคติของครูผู้ชายกับครูผู้หญิงที่มีต่อการสอนเพศศึกษา พบว่าครูผู้ชายมีทัศนคติที่ค้ำมากกว่าครูผู้หญิง (ถวัล รัตติล, 2522 : บทคัดย่อ) จากการศึกษาการใช้เวลาของนักเรียนหญิง พบว่านักเรียนหญิงทำที่บ้านและทบทวนบทเรียนมากกว่านักเรียนชาย (สมคิด ตำนานจิตร์, 2511 : บทคัดย่อ) พฤติกรรมเกี่ยวกับการชมโทรทัศน์ของเด็กวัยรุ่น พบว่าเด็กวัยรุ่นสนใจภาพยนตร์สงครามและจารกรรมมากที่สุด ในขณะที่เด็กวัยรุ่นหญิงสนใจภาพยนตร์

วิทยาศาสตร์ก้าวหน้า มากที่สุด (ปฐพีภักดิ์ กระแสอินทร์, 2509 : บทคัดย่อ)

จะเห็นว่าชายและหญิงมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ต่างกัน ซึ่งตามธรรมชาติแล้วชายและหญิงจะมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันในการสื่อสารระดับมวลชน ก็ควรจะคำนึงถึงเพศด้วย

การศึกษา การศึกษาเป็นตัวแปรที่สำคัญมากต่อประสิทธิภาพการสื่อสารของผู้รับสาร ซึ่งอาจพบได้ตั้งแต่การอ่านออกเขียนได้ ก็จะต้องมีการศึกษาระดับหนึ่ง การมีความรู้ความเข้าใจในคำศัพท์ในบางประโยค ก็จะต้องมีความรู้ในระดับหนึ่ง สาขาวิชาการต่าง ๆ ที่ผู้รับสารมา ก็จะมีอิทธิพลที่ทำให้บุคคลนั้นมีความรู้ความเข้าใจในข่าวสารกว้างขวาง แต่จะไม่ค่อยเชื่ออะไรง่าย ๆ จะต้องมีหลักฐานหรือเหตุผลสนับสนุนให้เชื่อ หรือผู้มีการศึกษาสูง มักจะใช้สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์มากกว่าสื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ (ปรมะ สตะเวทิน, 2526 : 109) การศึกษาถึงความพร้อมในการอ่านของเด็กพบว่า เด็กที่หัวหน้าครอบครัวมีการศึกษาสูง มีความพร้อมในการอ่านมากกว่าเด็กที่มีหัวหน้าครอบครัวมีการศึกษาน้อย (ทวี สุรเมธี, 2521 : บทคัดย่อ)

จะเห็นว่าการศึกษาเป็นตัวแปรหนึ่งที่ผู้จะศึกษาเรื่องสื่อมวลชน จะต้องเรียนรู้ก่อนจะทำการศึกษา เพราะผู้รับสารที่มีการศึกษต่างกัน จะได้ผลทางด้านทักษะการสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่ต่างกัน

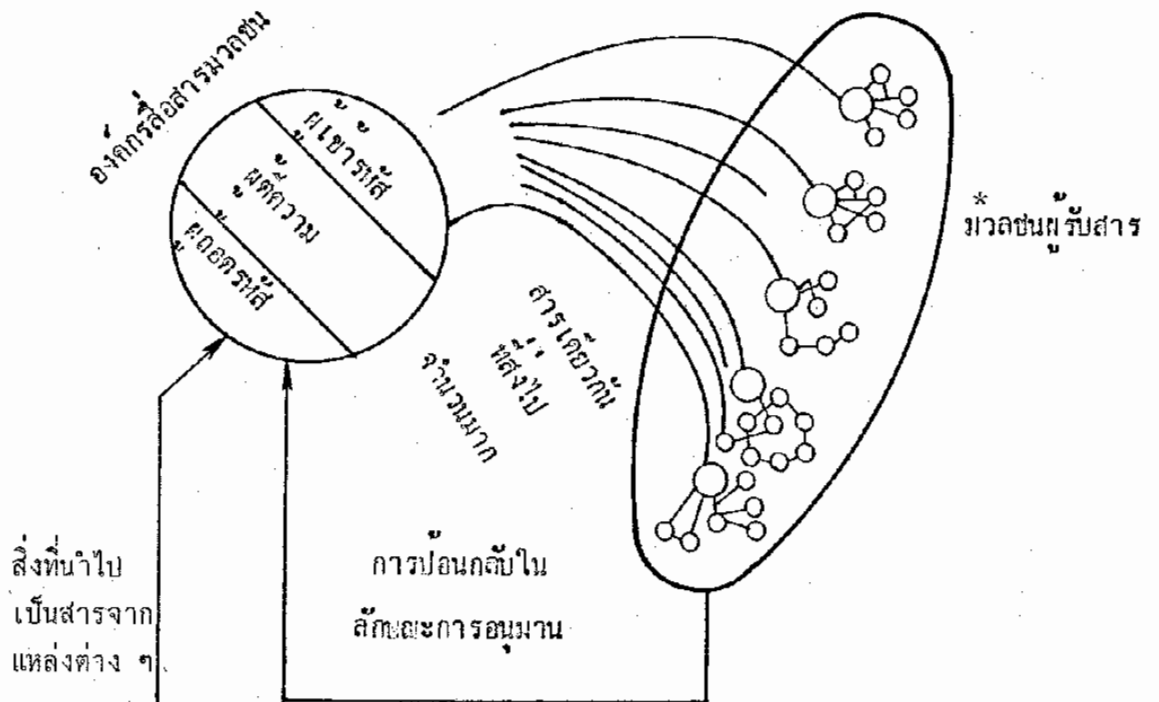
ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม จะเห็นได้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมนั้นมีอิทธิพลต่อทัศนคติ และพฤติกรรมของคน เช่น จากการศึกษาถึงความทะเยอทะยานของเด็กวัยรุ่นไทยที่มาจากครอบครัวชั้นกลางและชั้นต่ำ พบว่าผู้ที่มาจากครอบครัวชั้นกลาง มีความทะเยอทะยาน มีความสนใจตนเองและผู้อื่น มีความต้องการจะเห็นสังคมเจริญและมีส่วนร่วมในการช่วยให้สังคมเจริญมากกว่าผู้ที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ (ราตรี เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2514 : บทคัดย่อ) การศึกษาถึงการสร้างความจริงทางด้านความคิดรวบยอดในการอ่าน พบว่าเด็กจีนและลูกครึ่งไทย-จีน สร้างความคิดรวบยอด และมีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่าเด็กไทย (อุทัย แก้วขาว, 2515 : บทคัดย่อ)

จากการศึกษาข้างต้น สามารถที่จะสะท้อนให้เห็นว่า ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจนั้นมี ความสัมพันธ์กับทัศนคติและพฤติกรรมของผู้รับสารทางสื่อสารมวลชนด้วย

ภูมิฉำเนา จากศึกษาถึงความสามารถในการอ่านพบว่า กลุ่มนักเรียนในกรุงเทพมหานคร และกลุ่มนักเรียนในตัวเมืองมีความสามารถสูงกว่ากลุ่มนักเรียนในชนบท (สุรชัย โพธิ์เวทย์, 2521 : บทคัดย่อ) จากการศึกษาการทดสอบทักษะเบื้องต้นทางเขียนพบว่า นักเรียนในกรุงเทพมหานคร ได้คะแนนสูงประมาณ 2 เท่าของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2519 : บทคัดย่อ) ทางด้านภูมิฉำเนาหรือภูมิศาสตร์นี้ ตามลักษณะของ สื่อมวลชนเองก็มีต่างกันด้วย เช่น หนังสือพิมพ์จะมีในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียงหลายฉบับด้วยกัน ในขณะที่ต่างจังหวัดมีเพียงไม่กี่ฉบับ ส่วนใหญ่ก็จะส่งมาจากกรุงเทพ ฯ และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นออกเป็นรายปักษ์มากกว่ารายวัน (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532 : 315)

ทฤษฎีเกี่ยวกับการแพร่กระจายของสื่อสารมวลชน ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในเรื่องนี้มีทั้งแบบจำลองและทฤษฎี แต่เนื่องจากแต่ละทฤษฎี แต่ละแบบจำลองนั้น ไม่สามารถที่จะอธิบายกระบวนการสื่อสารทางสื่อมวลชนได้อย่างสมบูรณ์ จึงต้องอธิบายเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ ดังนี้

แบบจำลองการสื่อสารมวลชนของชแรมม์ เป็นแบบจำลองที่แสดงให้เห็นถึงแหล่งผลิตสาร โดยองค์การของสื่อมวลชน และการรับข่าวสารโดยผู้รับจำนวนมาก และแสดงให้เห็นว่า การสื่อสารมวลชนนั้นอาจจะมีการป้อนกลับจากผู้รับ ที่เรียกว่าการป้อนกลับแบบไม่ได้มุ่งหมาย (Non-purposive Feedback) ดังแผนภูมิ 2 ซึ่งเป็นแบบจำลองการสื่อสารมวลชนของชแรมม์ (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532 : 66)

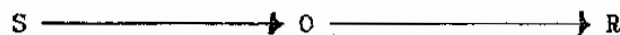
- *
 มวลชนผู้รับสาร
- ผู้รับสารจำนวนมากซึ่งแต่ละคนได้ทำการเข้ารหัส ตีความ และถอดรหัส
 - ผู้รับสารแต่ละคนเชื่อมโยงกับกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งข่าวสารที่ได้รับมักจะถูกตีความหมายตามอิทธิพลกลุ่มเหล่านั้น

แผนภูมิ 2 แสดงแบบจำลองกระบวนการสื่อสารมวลชนของชแรมม์

ในแบบจำลองของชแรมม์นี้ องค์กรสื่อมวลชนจะเป็นแหล่งผลิตข่าวสาร เช่น ในการทำหนังสือพิมพ์ ซึ่งอาจจะได้มาจากแหล่งต่าง ๆ และข่าวสารที่ได้มานั้นจะมีการถอดรหัส (decoding) คือ หัวหน้าข่าวจะรับรู้ข่าวสารที่ส่งเข้ามาในสำนักพิมพ์ แล้วก็ตีความหมาย (Interpreting) สิ่งที่ได้รับเข้ามา เมื่อเลือกข่าวแล้วก็ถ่ายทอดไปยังผู้รับ โดยการเข้ารหัส

(Encoding) เป็นรูปข้อความ ตัวหนังสือ หรือรูปภาพและหนังสือพิมพ์ที่ผลิตไปสู่ผู้อ่านเป็นจำนวนมาก ผู้อ่านแต่ละคนจะมีกระบวนการในการถอดรหัสข้อความและการเข้ารหัสข่าวสารที่ได้มาจากรูปแบบจำลอง จะเห็นว่าผู้รับสาร จากสื่อมวลชนไม่ได้อยู่โดดเดี่ยว ในสังคม แต่จะมีความผูกพันกับกลุ่มต่าง ๆ ทำให้การรับสารและการตีความมักได้รับอิทธิพลจากกลุ่มด้วย ชแรมม์เห็นว่ากระบวนการสื่อสารโดยทั่วไปนั้น จะเป็นไปในลักษณะ 2 ทาง หรือในลักษณะวนเวียนเป็นวงกลม ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร แต่สำหรับกระบวนการสื่อสารมวลชนนั้น มักจะมีลักษณะค่อนข้างเป็นเส้นตรงหรือเป็นในทางเดียว คือผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารมากกว่า การสื่อสารจากผู้รับสารกลับไปยังผู้ส่งสาร ในกระบวนการสื่อสารมวลชนมักจะต้องอาศัยอนุมานจากพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้รับสาร เช่น การผู้อ่านหนังสือพิมพ์เลิกซื้อหนังสือพิมพ์ ทำให้จำนวนยอดขายลดลง แสดงว่าผู้อ่านไม่พอใจเนื้อหาในหนังสือพิมพ์นั้น แต่ถ้าผู้อ่านหนังสือพิมพ์ซื้อหนังสือพิมพ์มากขึ้น ก็แสดงว่ามีความพอใจที่จะรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์มากขึ้น หรืออาจเห็นได้จากความนิยมของผู้รับสารจากรายการวิทยุ กระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรือแม้แต่ยอดขายสินค้า ก็อาจจะเป็นเครื่องแสดงถึงการป้อนกลับของผู้รับสารได้เช่นเดียวกัน

แบบจำลองสิ่งเร้า - การตอบสนองแบบจำลองการเรียนรู้ในทางจิตวิทยาที่อิงหลักของสิ่งเร้า - การตอบสนอง (S-R Model) นี้ ถูกนำมาอธิบายความสัมพันธ์ของสิ่งเร้ากับปฏิกิริยาตอบสนองในทางการสื่อสารมวลชน โดยถือว่าสารที่ส่งไปยังผู้รับสารนั้นเป็นสิ่งเร้าและปฏิกิริยาของผู้รับสารเป็นปฏิกิริยาตอบสนอง ดังนั้น องค์ประกอบที่สำคัญ ๆ ของแบบจำลองนี้คือสารหรือสิ่งเร้า (Stimulus) ผู้รับสาร (Organism) และผลหรือการตอบสนอง (Response) ดังแสดงในรูปข้างล่างนี้ (ระพี จิระโสภณ, 2531 : 643 อ้างอิงมาจาก แม็คเคลล และ วิลคาทล, 1981)

จากแบบจำลองเชิงสิ่งเร้า - การตอบสนองนี้แสดงให้เห็นพลังอำนาจของข่าวสารจากสื่อมวลชน ว่ามีผลหรือเกิดการตอบสนองตามความต้องการเสมอ บางคนจึงเรียกกระบวนการตามลักษณะอันตรงอำนาจของข่าวสารจากสื่อมวลชนว่า แบบจำลองเข็มฉีดยา ซึ่งเปรียบเทียบ

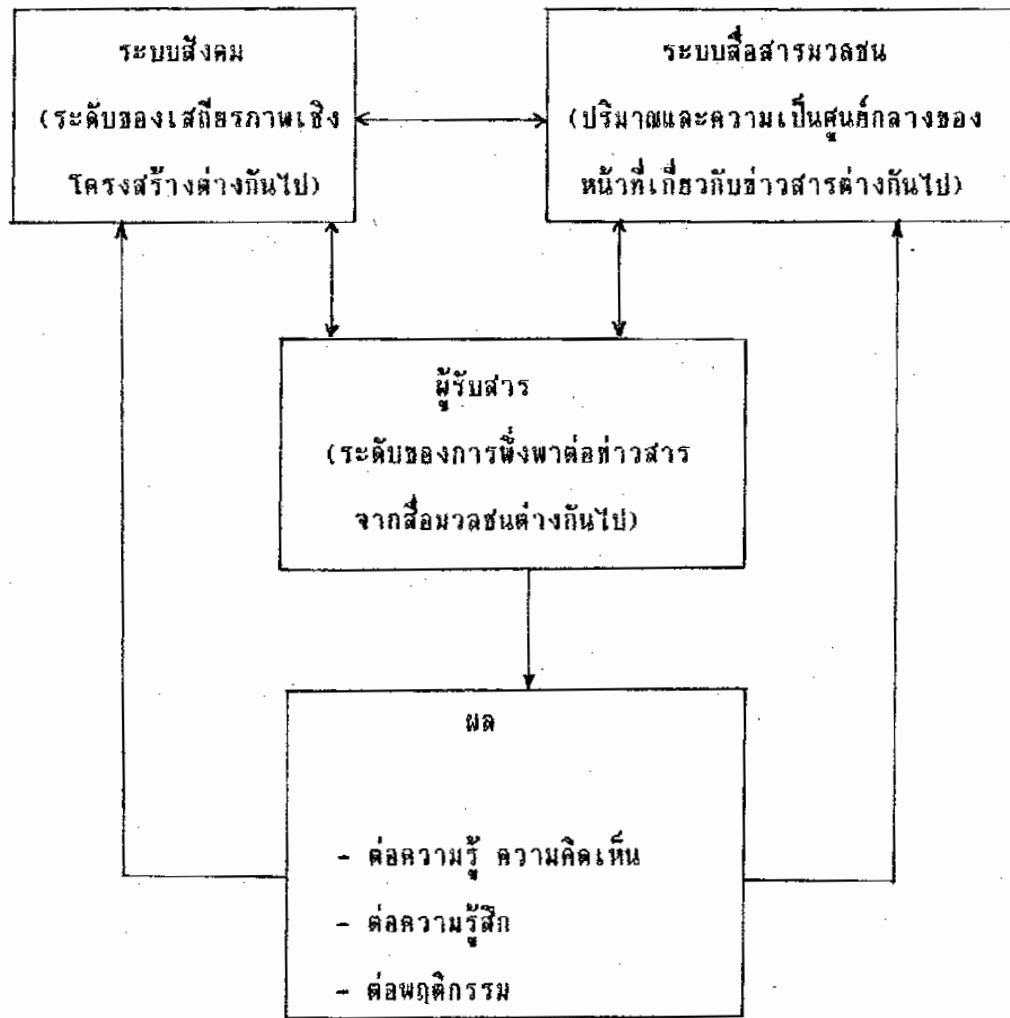
การไหลผ่านของข่าวสารมาซึ่งผู้รับสาร เปรียบเสมือนกับการฉีดน้ำเข้าสู่เส้นเลือด น้ำจะไหลผ่าน
 ทั่วถึง ฉีดเข้า ทั่วร่างกายคน แล้วจึงเกิดผลอย่างหนึ่งอย่างใดทันที แต่บางท่านเรียกกระบวนการ
 นี้ว่าทฤษฎีกระสุนปืน โดยมีภาพเปรียบเทียบว่าข่าวสารจากสื่อมวลชนเหมือนกระสุนปืนที่พร้อมจะยิง
 ทะลุเข้าสู่เป้าหมายที่ต้องการได้ทันที และก่อให้เกิดผลอย่างชะงัดได้เสมอ โดยไม่มีเพราะกำบัง
 นั้นหมายถึงกระบวนการไหลของข่าวสาร เป็นแบบทอดเดี่ยวจากผู้ส่ง หรือสื่อมวลชนถึงผู้รับโดยตรง
 ความเชื่อดังกล่าวเกิดจากการศึกษาเชิงประจักษ์ที่สอดคล้องกับเหตุการณ์เริ่มต้นของการสื่อสารมวลชน
 ต่อมาเดอเฟลอร์ได้คัดแปลงแบบจำลองเชิงสิ่งเข้า - การตอบสนอง เขากล่าวถึงตัวแปรแทรกซ้อน
 ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการสื่อสารมวลชน ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร โดยเน้นให้เห็นว่าข่าวสารที่
 ไหลผ่านสื่อมวลชน ถึงผู้รับสาร จะมีปัจจัยบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสารแต่ละคนมาปิดบัง ทำให้
 เกิดผลไม่เหมือนกัน หรือไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้ส่งสาร ทฤษฎีของเดอเฟลอร์นี้แบ่งได้
 เป็น 3 ทฤษฎีคือ (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532 : 419 อ้างอิงมาจาก Defleur, 1966)

1. ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างปัจเจกบุคคล ทฤษฎีนี้มองว่า ผู้รับสารแต่ละคนมี
 ความแตกต่างกันในทางจิตวิทยา ทำให้ความสนใจในการเลือกเปิดรับสารหรือเลือกตีความไม่
 เหมือนกัน ความแตกต่างดังกล่าวนี้ได้กลายเป็นเงื่อนไขที่กำหนดการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน และ
 กระบวนการเลือกสรรของผู้รับสารในการเลือกเปิดรับ เลือกรับรู้ และเลือกจดจำสาร ที่มีบทบาท
 สำคัญต่อผู้รับสารแต่ละคน ดังนั้นข่าวสารต่าง ๆ จากสื่อมวลชนเป็นสิ่งเร้าที่จะส่งผลการตอบสนอง
 ต่อผู้รับสารแต่ละคนแตกต่างกันออกไป เพราะผู้รับสารมีการกรองข่าวสารผิดกันไป นั้นหมายความว่า
 ตัวแปรแทรกซ้อนเป็นความแตกต่างระหว่างปัจเจกบุคคล ทำให้ข่าวสารที่เผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนนั้นส่งผล
 ต่อผู้รับสารแต่ละคนแตกต่างกัน

2. ทฤษฎีการแบ่งกลุ่มทางสังคม ทฤษฎีนี้มองว่าแต่ละกลุ่มบุคคลมีลักษณะทางสังคมที่
 คล้ายคลึงกัน และจะแสดงพฤติกรรมการสื่อสารมวลชนที่คล้ายคลึงกัน เช่น การเลือกเปิดรับสื่อ
 มวลชน ความพึงพอใจในสื่อ และผลการสื่อสาร ดังนั้น ลักษณะทางสังคมที่คล้ายคลึงกันของผู้รับ
 สารแต่ละกลุ่มจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและอุปนิสัยการใช้สื่อร่วมกัน ลักษณะกลุ่ม
 ทางสังคมจึงมีอิทธิพลต่อกระบวนการสื่อสารของบุคคล ซึ่งทฤษฎีนี้ได้ถูกนำไปใช้ในการวางแผนการ
 ตลาด เพื่อเผยแพร่สินค้าหรือบริการ โดยการเข้าใจเจาะถึงกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย ด้วยการแบ่ง
 กลุ่มทางสังคมในการใช้สื่อมวลชนอย่างกว้างขวาง

3. ทฤษฎีความสัมพันธ์ทางสังคม ทฤษฎีนี้มองว่าข่าวสารจากสื่อมวลชนมิได้เข้าถึงผู้รับสารในลักษณะความสัมพันธ์แบบสิ่งเข้า - การตอบสนองโดยตรง แต่มีตัวแปรแทรกที่เกิดจากความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้รับสาร กับบุคคลอื่นในสังคม ความสัมพันธ์นี้มีทั้งในลักษณะที่เป็นกลุ่มปฐมภูมิและทุติยภูมิ ในความสัมพันธ์ของกลุ่มปฐมภูมินั้นได้แก่ ความสัมพันธ์ที่เป็นเพื่อนสนิท เพื่อนร่วมงาน ครอบครัว และวงศ์าคณาญาติ ซึ่งมีอิทธิพลในการเป็นตัวแปรแทรกที่ก่อให้เกิดผลของข่าวสารที่ผ่านสื่อมวลชน มากกว่าความสัมพันธ์ที่ผ่านกลุ่มทุติยภูมิ เพราะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดน้อยกว่า อิทธิพลที่มีต่อการรับรู้ข่าวสารในลักษณะดังกล่าว เรียกว่าอิทธิพลของบุคคล

แบบจำลองเชิงฟังก์ชันของการสื่อสารมวลชน ผู้เสนอแบบจำลองนี้คือ บลล์ - โรคิช และเดอเฟลอร์ แบบจำลองนี้ได้อธิบายถึงการสื่อสารมวลชน มีผลหรืออิทธิพลต่อผู้รับสารหรือไม่เพียงใด และมีผลต่อผู้รับสารอย่างไร ทั้งสองท่านได้ชี้แนะว่า การที่สื่อสารมวลชนจะมีผลต่อผู้รับสารหรือไม่ขึ้น ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของตัวแปร 3 หน่วยด้วยกัน คือ ระบบสื่อมวลชน ผู้รับสาร และระบบสังคม การที่ข่าวสารจากสื่อมวลชนจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึก ความเชื่อ และการกระทำของผู้รับสารเมื่อใดนั้นขึ้นอยู่กับระดับความพึงพาของผู้รับสารที่มีต่อข่าวสารจากสื่อมวลชน ดังแผนภูมิ 3 ซึ่งเป็นแบบจำลองเชิงฟังก์ชันของ โรคิชและเดอเฟลอร์ (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531 : 659 อ้างอิงมาจาก Rokeach and defleur, 1976)

แผนภูมิ 3 แบบจำลองเชิงพึ่งพาของโรคีนและเคอเฟลอร์

การพึ่งพา การที่ฝ่ายหนึ่งจะบรรลุป้าหมาย หรือได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ต้องการ จะขึ้นอยู่กับทรัพยากรของอีกฝ่ายหนึ่ง การที่มนุษย์จำเป็นต้องพึ่งพาข่าวสารนั้น มีเหตุผลหลายประการ เช่น ต้องการเข้าใจสังคมที่เราอยู่ให้ดีขึ้น ต้องการปรับตัวเพื่อให้อยู่ได้อย่างราบรื่น ต้องแก้ปัญหาประจำวัน เป็นต้น ถ้าเราต้องการสิ่งเหล่านั้นมาก ก็ต้องพึ่งพาข่าวสารจากสื่อมวลชนมากขึ้น มนุษย์เราจึงได้รับข่าวสารมากขึ้นเท่าไร ก็ย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม มากขึ้น การที่ผู้รับสารมีความต้องการพึ่งพาข่าวสารจากสื่อมวลชนมากขึ้นเท่าไรขึ้นอยู่กับสภาวะของสังคมด้วย สังคมที่ขาดความมั่นคงในเชิงโครงสร้างเช่น

อยู่ในภาวะของการเปลี่ยนแปลง และเกิดสังคมที่เกิดความขัดแย้งสูง คนในสังคมย่อมมีความต้องการ
 พึ่งพาข่าวสารจากสื่อมวลชนไปด้วย นอกจากนี้ ระบบของการสื่อสารมวลชนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่ง
 ที่ทำให้มีการพึ่งพาข่าวสารมากหรือน้อยได้เช่นกัน ซึ่งสื่อมวลชนทำหน้าที่หลักโดยเฉพาะในด้าน
 ข่าวสารมากเท่าไร ก็ยิ่งทำให้มีการพึ่งพาข่าวสารจากสื่อมวลชนมากยิ่งขึ้น ความเป็นศูนย์กลาง
 ด้านหน้าที่ข่าวสารของสื่อมวลชน ก็ทำให้มีการพึ่งพากันเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ความเป็นศูนย์กลางที่
 เกี่ยวกับข่าวสารนั้น เรามองว่าหน้าที่นั้นมีความสำคัญต่อกลุ่มชนมากเพียงใด

แบบจำลองนี้ทำให้เราเห็นว่า ระบบสังคมและระบบสื่อมวลชนที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับ
 การพึ่งพาข่าวสารของผู้รับสารจากสื่อมวลชน และจะทำให้เกิดผลกระทบในการเปลี่ยนแปลง
 ด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้รับข่าวสารนั้น

พฤติกรรมเกี่ยวกับสุขภาพของผู้รับสาร มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ฮาโรลด์ โกลด์ และแฮสดีเตอร์ (เบญจา ฮอดคำเนิน และ
 กฤติษา อาชวนิจกุล, ม.ป.ป. : 47) ได้กล่าวว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญตัว
 หนึ่งที่จะกำหนดว่าใคร และเมื่อไร ที่บุคคลนั้นจะใช้บริการทางการแพทย์แผนใหม่ กล่าวคือ
 บริการแพทย์แผนใหม่บางชนิด บางลักษณะจะมีราคาสูง ผู้ที่จะใช้บริการคือผู้ที่มีสถานภาพทาง
 เศรษฐกิจสูงเท่านั้น ส่วนผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ไม่เอื้ออำนวย ก็ไปใช้บริการการแพทย์ที่
 เสียค่าใช้จ่ายน้อยลงเท่าที่ตนสามารถจะจ่ายได้

2. ปัจจัยด้านทัศนคติ เบญจา ฮอดคำเนิน และกฤติษา อาชวนิจกุล (ม.ป.ป. : 49)
 ได้กล่าวว่า ในแต่ละสังคม แต่ละวัฒนธรรม มีแนวความคิดความเชื่อเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของ
 ตนเอง แนวความคิดความเชื่อเหล่านี้หมายถึงสุขภาพอนามัยที่ดีเป็นอย่างไร การรักษาและส่งเสริม
 สุขภาพของกลุ่มสังคมทำได้อย่างไรบ้าง เช่น ในสังคมบางแห่ง ทางภาคเหนือ และภาคอีสาน มี
 จำนวนผู้เป็นโรคคอตีบพอกสูง แต่บุคคลเหล่านี้ยังถือว่าเป็นผู้ที่มีภาวะสุขภาพอนามัยดีอยู่นั่นเอง
 ตราบเท่าที่เขายังปฏิบัติภารกิจของเขาได้ปกติ หรือยังสามารถเข้าร่วมกิจกรรมสังคมอื่น ๆ ได้
 ตามปกติ

การสื่อสารเพื่อการพัฒนาสาธารณสุข

การใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทางด้านสาธารณสุขให้ได้ผลดีขึ้น เราควรจะ

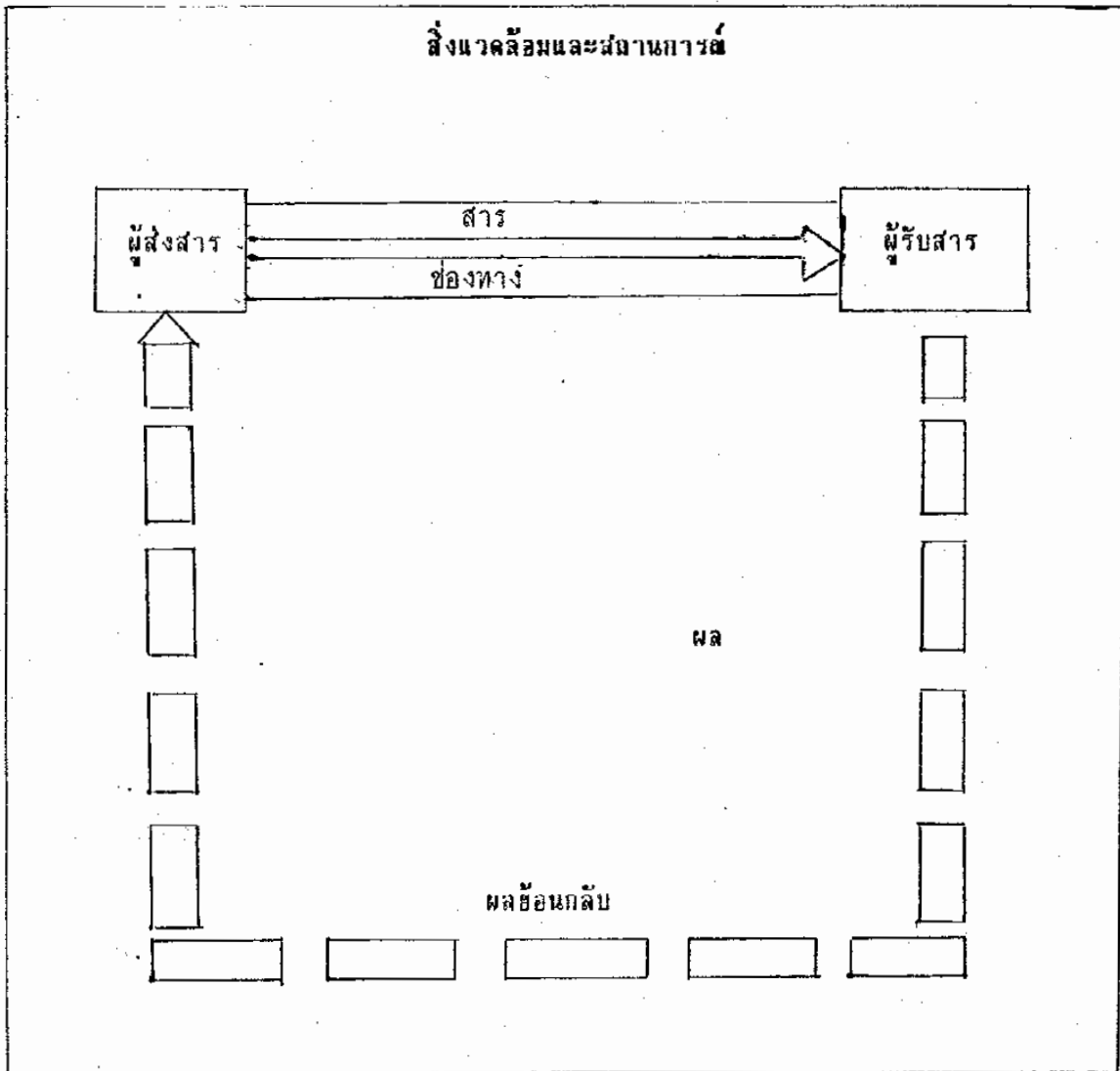
ศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญของการสื่อสาร ซึ่งได้มีผู้เสนอแนะไว้ ดังนี้

คูโซทซ์ชรรมาทึราษ (2532 : 624) กล่าวว่า การที่จะใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการสาธารณสุขให้ได้ผลดีนั้น ควรจะได้วิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. ผู้ส่งสาร
2. ช่องสาร
3. สาร
4. ผู้รับสาร
5. ผลที่เกิดจากการสื่อสาร
6. ปฏิกริยาตอบสนอง

แนวทางการสื่อสารตามองค์ประกอบดังกล่าว มุ่งเน้นที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติของผู้รับสาร กล่าวคือ เน้นความสำคัญที่ผลซึ่งเกิดจากการกระทำการสื่อสารรวมทั้งปฏิกริยาตอบสนอง

โรเจอร์ส (Rogers M. Everett, 1973 : 34) ได้เสนอปัจจัยหลักเพิ่มจากองค์ประกอบของการสื่อสารอีกสองประการ คือ สิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดการสื่อสาร ในขณะที่ยังปัจจัยทั้งสองนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดผลของการสื่อสารในแต่ละครั้ง ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบและปัจจัยดังกล่าวของโรเจอร์สเขียนเป็นแผนภูมิ 4 ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการสื่อสารตามแบบจำลองของโรเจอร์ส

แผนภูมิ 4 องค์ประกอบของการสื่อสารตามแบบจำลองของโรเจอร์ส

องค์ประกอบของการสื่อสารตามแบบจำลองของโรเจอร์ส สามารถอธิบายในด้านของการสื่อสารเพื่อพัฒนาทางด้านการสาธารณสุขได้ ดังนี้

1. ผู้ส่งสารหรือแหล่งข่าวสาร เป็นหน่วยงานหรือบุคลากรในกระทรวงสาธารณสุขมีอยู่ด้วยกันหลายระดับ เช่น ระดับบริหาร ระดับนักวิชาการ ระดับผู้ปฏิบัติ รวมทั้งผู้นำทางความคิด ซึ่งเจ้าหน้าที่เหล่านี้จะต้องเข้าถึงประชาชน จำเป็นที่จะต้องมีประสิทธิภาพ ทั้งในแง่ความคิดของการเผยแพร่ การสนใจ และการให้บริการ เนื่องจากผู้ส่งสารสามารถมีอำนาจในการชักจูง

ACC. No. **084718**
 DATE RECEIVED 15 ส.ย. 2536
 CALL NO.

062.1969792
 W/11W

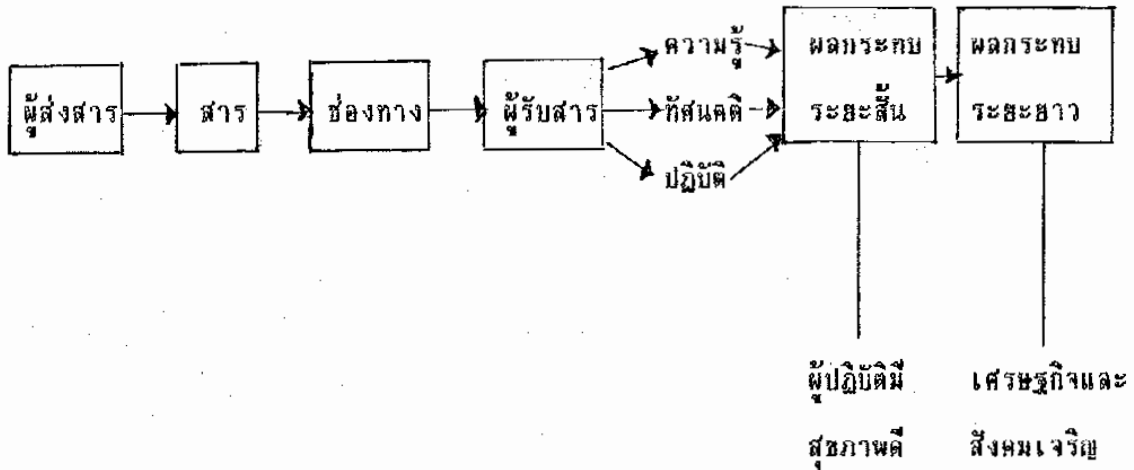
ให้มีการคิดหรือการปฏิบัติตามกัน ผู้ส่งสารจึงต้องมีความน่าเชื่อถือ คือจะต้องมีความรู้ มีประสบการณ์ ในเรื่องที่จะนำไปถ่ายทอดอย่างแท้จริง นอกจากนี้ จะต้องเป็นผู้ที่ไว้วางใจของผู้รับสารอีกด้วย การเห็นความสำคัญของผู้ส่งสาร หรือส่วนที่เป็นแหล่งส่งสาร นับว่าเป็นการใช้พลังของแหล่งสารในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรง (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532 : 625 อ้างจาก Henlen Nowlis, 1975) ดังนั้น ในการพัฒนาการสื่อสารทางด้านสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาผู้ส่งสาร ในด้านทักษะการสื่อสาร ด้านทัศนคติ ด้านความรู้ ด้านความเข้าใจระบบสังคมและวัฒนธรรมของบุคคลอื่น ๆ

2. สาร หมายถึงเรื่องราวซึ่งผู้ส่งสารส่งออกไปโดยผ่านช่องทาง สารอาจจะเป็นคำข้อความ หรือเครื่องหมาย เนื้อหาของสารในกระบวนการสื่อสารเพื่อพัฒนางานสาธารณสุขจะมีอิทธิพลต่อผู้รับสาร และทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสร้าง ความสนใจจากผู้รับสารได้

3. ช่องทาง การที่สารจะถึงผู้รับสารได้นั้น จะต้องอาศัยพาหะนำไป ซึ่งสามารถที่จะส่งได้หลายช่องทาง และผู้รับก็สามารถที่จะรับรู้ได้ด้วยประสาททั้ง 5 ได้แก่ ตา หู สัมผัส ตมกลิ่น ลิ้มรส ในการสื่อสารมวลชน เราสามารถใช้ช่องทางการสื่อสารได้หลายช่องทาง เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์

4. ผู้รับสาร จะเป็นผู้ที่เปิดรับสารที่ถูกส่งมาทางช่องทางของสื่อ ผู้รับสารอาจจะหมายถึงกลุ่มบุคคลหรือมวลชนก็ได้ การกำหนดกลุ่มผู้รับสารในงานสาธารณสุขเป็นสิ่งสำคัญ เราต้องพิจารณาว่าจะกำหนดกลุ่มเป้าหมายใด รับสารในระดับใด จำนวนเท่าใด ระยะเวลาานเท่าไร องค์ประกอบของผู้รับสารในงานเผยแพร่สาธารณสุขเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่จะส่งผลกระทบต่อโครงการเผยแพร่งานทางด้านสาธารณสุข และจะต้องเป็นผู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมด้านสาธารณสุขไปตามจุดมุ่งหมายของการเผยแพร่

5. ผลของการสื่อสาร ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการสื่อสารนั้น เราทำการสื่อสารเผยแพร่ทางด้านสาธารณสุข เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติและพฤติกรรมตามที่ผู้ส่งสารต้องการ แล้วจะส่งผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติมีสุขภาพที่ดี และจะส่งผลทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้เจริญขึ้น ดังแผนภูมิ 5 ซึ่งเป็นแผนภูมิแสดงผลของการสื่อสารเพื่อพัฒนาการสาธารณสุข

แผนภูมิ 5 ผลของการสื่อสารเพื่อพัฒนาการสาธารณสุข

6. ปฏิกริยาตอบสนอง ในกระบวนการสื่อสารเพื่อการพัฒนาทางด้านสาธารณสุข ถ้าผู้รับสารได้ส่งปฏิกริยาตอบสนองมาซึ่งผู้ส่งสาร ซึ่งจะช่วยให้ผู้ส่งสารทราบว่าผู้รับสารมีความเข้าใจ มีทัศนคติ และพฤติกรรม ตามที่ผู้ส่งสารต้องการหรือไม่ เพื่อนำข้อมูลนั้นไปปรับปรุงประสิทธิภาพทางการสื่อสารต่อไป

ถ้าพิจารณาตามแบบจำลองนี้จะเห็นว่า แนวคิดของการสื่อสารได้ให้ความสำคัญแก่ผู้รับสารเป็นหลัก เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อ การเปิดรับข่าวสารทางสื่อมวลชน

สื่อมวลชน

สื่อมวลชน (Mass Media) และการสื่อสารมวลชน (Mass Communication) นั้น คณะกรรมการราชบัณฑิตยสถานได้อนุมัติให้ใช้แทนกันได้ คำว่า สื่อมวลชนนี้ มีผู้รู้ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ลธนุส เลิศจารยารักษ์ (2528 : 59) กล่าวว่า การสื่อสารมวลชนเป็นกระบวนการ
แลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกลุ่มคนจำนวนมากในสังคม โดยใช้ช่องทางคือ สื่อมวลชน ซึ่งสื่อมวลชน
หมายถึงการสื่อสารที่อาศัยหนังสือพิมพ์ หนังสือ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ เป็นช่องทาง
ของการสื่อสารมวลชน เมื่อสารนั้นส่งออกไปแล้ว จะไปถึงผู้รับสารจำนวนมาก ซึ่งเรียกว่า
มวลชน ซึ่งหมายถึงผู้อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ผู้ฟังวิทยุ ผู้ดูโทรทัศน์และภาพยนตร์

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และ สุกฤษดา เพชรมนี่ (2526 : 1) กล่าวว่า การสื่อสารมวลชน
หมายถึงการส่งสารผ่านสื่อ เพื่อให้ไปถึงมวลชน อุปกรณ์ที่ใช้ในการส่งสารมีหลายประเภท ได้แก่ วิทยุ
กระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ และภาพยนตร์

อุทัย หิรัญโต (2520 : 69) กล่าวว่า สื่อมวลชน หมายถึงสิ่งที่นำข่าวสารไปสู่
สาธารณชน โดยไม่เฉพาะเจาะจงตัวบุคคล สิ่งเช่นนี้มีอาทิ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์
หนังสือและนิตยสารต่าง ๆ ซึ่งรวมเรียกว่า สื่อมวลชน (Media of Mass Communication)
สื่อมวลชนทุกชนิด บุคคลจะพบเห็นและเกี่ยวข้องกับอยู่เสมอ และจะต้องพิถีพิถันอยู่ทั้งทางตรงและทางอ้อม
สื่อมวลชนดังกล่าวข้างต้นเป็นแหล่งของข่าวสาร ความรู้และความบันเทิงเรีงรมย์

เข็ชรศิริ วิวิธศิริ (2527 : 82) กล่าวว่า สื่อมวลชนหมายถึง สื่อหรือตัวกลางที่
พาเนื้อหาสาระไปสู่ผู้รับสารเป็นจำนวนมากพร้อมกันในเวลาเดียวกันด้วยความรวดเร็ว เกือบตรง
และประหยัด เป็นองค์ประกอบหนึ่งในกระบวนการสื่อสารที่เรียกว่า "การสื่อสารมวลชน"

ดังนั้น สื่อมวลชนเป็นสื่อที่ใช้ส่งสารจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลไปยังผู้รับที่มีจำนวนมากและอยู่
ต่างถิ่นต่างที่กัน มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ ความคิดเห็น และความบันเทิง

หน้าที่ของสื่อมวลชน

อรุณีประภา ทอมเศรษฐี (2520 : 43) กล่าวว่า ศาสตราจารย์ไวเบอร์ ชรามม์
(Wibur Schramm) นักวิจัยและค้นคว้าทางด้านสื่อสารมวลชน ได้ให้ความหมายหน้าที่ของสื่อ
สารมวลชนไว้ 3 ประการคือ

ประการแรก สื่อสารมวลชนมีหน้าที่สืบเสาะ สังเกตการณ์ และรายงานสถานการณ์ต่าง ๆ
ซึ่งคิดว่าเป็นความสำคัญเพียงพอที่จะรายงานให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้

ประการที่สอง สื่อสารมวลชนมีหน้าที่ดำรงรักษาประเพณี บทบาท ทัศนคติ และค่านิยมอันควรจะมีอยู่ในสังคมนั้น ทั้งนี้เพื่อให้สังคมนั้นอยู่ได้

ประการที่สาม สื่อสารมวลชนมีหน้าที่ให้ข้อคิด สนิบสนุนความคิดและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ยังไม่เข้มแข็งพอให้เกิดก่อตัวขึ้น และถึงทำหน้าที่ถ่ายทอดความคิดเห็นใหม่ ๆ ไปสู่ความเปลี่ยนแปลงในสังคมด้วย

เสนีย์ แดงวัง (2525 : 130) ได้กล่าวว่า หน้าที่ประการสำคัญของสื่อมวลชนมีดังนี้

ก. หน้าที่ในการเสนอข่าวข้อเท็จจริง ได้แก่ การกระจายข่าวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้สมาชิกในสังคมทราบข่าวเป็นวัตถุดิบ

ข. หน้าที่ในการเสนอความคิดเห็น ได้แก่ การมีบทบาทสำคัญในการเสนอความคิดเห็นในปัญหาหนึ่ง ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์อันเป็นส่วนรวมของสังคม เป็นผู้นำที่สำคัญในทางความเห็นของมวลชน

ค. หน้าที่ในการให้ความบันเทิง เช่น หนังสือ ต้องมีนิยายหรือเรื่องสั้น เพื่อความบันเทิงของผู้อ่าน วิทยุหรือโทรทัศน์ ต้องมีรายการดนตรี หรือการแสดง เพื่อความสนุกสนานของผู้ฟังและผู้ชม

ง. หน้าที่ในการให้การศึกษา คือ การให้บริการในหน้าที่เป็นครู แนะนำสิ่งอันเป็นคุณประโยชน์แก่สมาชิกมวลชนของสังคม ทั้งในด้านวิชาการ ความรู้รอบตัวเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ และประสบการณ์ใหม่ ๆ เสมือนหน้าต่างที่เปิดให้เห็นและเรียนรู้สิ่งภายนอกกรอบ ๆ ตัวเราในโลกปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่า บุคคลที่ละเลยต่อการใช้สื่อมวลชน ซ่อมเปรี๊ยะเหมือนหนึ่งซึ่งตนเองอยู่ในความมืด ไม่ยอมเปิดหน้าต่างดูเดือนดูตะวัน

ประเภทสื่อมวลชน

การแบ่งประเภทสื่อมวลชนนั้น ได้มีผู้แบ่งไว้หลายประเภท ดังนี้

อรุณีประภา หอมเศรษฐี (2520 : 48) ได้แบ่งประเภทของสื่อมวลชนได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ทางด้านการพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ และทางด้านการกระจายเสียง ได้แก่ วิทยุ และโทรทัศน์

บำรุง สุขพรรณ (ม.ป.ป. : 6) แบ่งสื่อมวลชนออกเป็น 2 ประเภท คือ สื่อมวลชน

ประเภทสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และสื่อมวลชนประเภทไฟฟ้า ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ ภาพยนตร์

อนันต์ภนา อังกินันท์ และเกอกลุ คูปริตัน (2524 : 57) ได้แบ่งสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อผู้รับข่าวสารโดยทั่วไปเป็น 4 ประเภท คือ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และหนังสือพิมพ์

เชียรศิริ วิวิธศิริ (2527 : 84) ได้แบ่งประเภทของสื่อมวลชนออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. สิ่งพิมพ์ ได้แก่หนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสือและสิ่งตีพิมพ์อื่น ๆ เช่น บ้ายโปสเตอร์ แผ่นปลิว เป็นต้น

2. วิทยุกระจายเสียงมี 2 ระบบ คือ ระบบคลื่นยาว (A.M.) และระบบคลื่นสั้น (F.M.)
อาจรวมไปถึงวิทยุสนามด้วย

3. วิทยุโทรทัศน์ ให้ทั้งภาพและเสียง ทั้งยังใช้เล่นกับเครื่องบันทึกภาพได้ด้วย

4. ภาพยนตร์ ได้แก่ภาพยนตร์ที่ฉายทั่วไป ให้ทั้งเสียงและภาพที่เคลื่อนไหว

5. สื่อเฉพาะกิจ เช่น ดิเก เพลงขอ หมอลำ หนังสือนิทรรศการ สื่อเหล่านี้เป็นการแสดงที่ให้ความบันเทิง และอาจให้ความรู้หรือสิ่งที่เป็นสาระแก่มวลชนได้ โดยอาจสอดแทรกความรู้เข้าไป

เราจะเห็นการแบ่งประเภทของสื่อมวลชนส่วนใหญ่จะแบ่งไว้ 4 ประเภท คือ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ และภาพยนตร์ ซึ่งตรงกับสื่อมวลชนที่นำมาใช้กับงานสาธารณสุข และสื่อมวลชนทั้ง 4 ประเภทนี้ เป็นสื่อที่สามารถให้บริการแก่ประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างทั่วถึง จึงควรที่จะศึกษาสื่อมวลชนทั้ง 4 ประเภท ดังนี้

1. วิทยุกระจายเสียง เป็นสื่อมวลชนที่สามารถนำข้อมูลข่าวสารไปได้ไกล ประหยัดค่าใช้จ่าย และสามารถเข้าถึงคนจำนวนมาก ๆ ได้ ดูเหมือนว่าวิทยุกระจายเสียงจะกลายเป็นความหวังอันดับแรกของระบบการศึกษาจากระบบโรงเรียนไปแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายในประเทศของเรา กำลังพัฒนาการศึกษาอย่างรีบเร่ง ทั้งนี้ ด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ (วัฒนา พุทธิฐานานนท์), 2523 : 52)

1.1 วิทยุกระจายเสียง เข้าถึงมวลชนได้มากกว่าสื่อมวลชนอย่างอื่น เพราะเครื่องรับราคาถูก ประชาชนไม่จำเป็นต้องอ่านหนังสือออก ก็สามารถรับฟังและเข้าใจได้เลือก รับฟังรายการต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกสบาย ไม่เลือกเวลา

1.2 ช่วงคลื่นวิทยุทั้งหลายนั้น เป็นทรัพยากรธรรมชาติโดยส่วนร่วม

1.3 สถานีวิทยุทุกแห่งในประเทศไทย ทางราชการเป็นเจ้าของอยู่แล้ว
การเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือแนวทางย่อมทำได้ง่ายกว่าสื่อมวลชนบางชนิด

สมภพ ไทรจันทน์ (2533 : 92) ได้กล่าวว่า หน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงมี 3
ประการ

1. Information Function คือการให้ข้อเสนอต่าง ๆ แก่ประชาชน
2. Opinion Function คือการเสนอความคิดเห็นในทางที่จะเป็นประโยชน์แก่สังคม
3. Entertainment Function มีหน้าที่ในการให้ความบันเทิงเพื่อผ่อนคลายอารมณ์
ของผู้ฟังในบางโอกาส

วิทยุกระจายเสียงมีคุณค่าหลายประการ เช่น เป็นสื่อมวลชนที่ไปส่งผู้ฟังได้เร็วที่สุด
สามารถรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้งที่มีคุณภาพพิเศษทางการศึกษา เด็กในเมืองกับชนบทย่อมมี
โอกาสที่ได้รับการศึกษาต่างกัน สิ่งแวดล้อมต่างกัน แต่วิทยุกระจายเสียงสามารถทำให้โอกาสการศึกษา
ของเด็กทัดเทียมกัน (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และ สุพิศรา เพรชมนี, 2526 : 62) วิทยุกระจายเสียงก็
เป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่ง ซึ่งได้รับความสนใจจากประชาชนทั่วไป เนื่องจากการเสนอรายการต่าง ๆ
เป็นไปอย่างรวดเร็ว สามารถถ่ายทอดรายการสดหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ทันทั่วทั้งที่ไม่ต้องสิ้นเปลือง
เวลาในการเตรียมการเหมือนสื่อมวลชนประเภทอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปัจจุบัน ราคาของเครื่องรับ
วิทยุถูกลงจนคนทั่วไปสามารถมีไว้ในครอบครองได้โดยไม่ลำบากนัก วิทยุจึงเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งซึ่ง
เข้าถึงประชาชนได้มาก และสามารถมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความคิดของประชาชนผู้รับสารได้ไม่น้อยเหมือน
กัน (อรุณีประภา หลมเศรษฐี, 2520 : 70) วิทยุเหมาะสำหรับผู้ที่ไม่มีเวลาว่างมาก ช่วยในการปรับปรุง
สติปัญญาของผู้ฟังให้ฉลาดขึ้น แม้บ้านหรือคนที่ทำงานอยู่กับบ้าน อาจใช้วิทยุเป็นเพื่อนได้อย่างดี หาก
ต้องการหาความรู้ด้วยตนเอง วิทยุก็มีรายการที่ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม
(อนันต์ธนา อังกินันท์ และ เกื้อกุล สุปรัดน์, 2524 : 57)

วิทยุนี้สมารถกล่าวสูงกว่าสื่อมวลชนอื่นตามเหตุผลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (ปรมะ สตะเวทิน,
2524 : 40)

1. วิทยุเป็นสื่อที่แพร่หลายที่สุดในประเทศ มีอยู่ทั่วไปและมีในชนบทที่ห่างไกล ส่วน
สื่อมวลชนอื่น ๆ นั้นมีอยู่ในวงจำกัด เช่น หนังสือพิมพ์มีเฉพาะในเมือง โทรทัศน์มีเฉพาะในเมือง

ภาพยนตร์ในเมืองเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ทางไกล โอกาสที่ประชาชนจะได้ดูภาพยนตร์มีน้อย และภาพยนตร์ที่ได้ดูนั้น ก็มักจะเป็นภาพยนตร์เรื่องซึ่งไม่ได้ให้ความรู้ ดังนั้น วิทยุจึงเป็นสื่อมวลชนที่น่าจะมีบทบาทสำคัญที่สุดในบรรดาสื่อมวลชนทั้งหลายในการให้ความรู้แก่ประชาชน

2. เมื่อเทียบกับหนังสือพิมพ์แล้ว วิทยุสามารถให้ความรู้แก่ประชาชนได้ง่ายกว่าและสะดวกกว่า เพราะผู้ฟังไม่จำเป็นต้องอ่านออกเขียนได้

3. พิจารณาในแง่ของอำนาจในการซื้อของประชาชนก็จะเห็นได้ว่า เครื่องรับวิทยุโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เครื่องรับแบบทรานซิสเตอร์ มีราคาไม่แพงนัก ชาวชนบทแต่ละครอบครัวสามารถซื้อหาไว้ได้ ในขณะที่เครื่องรับโทรทัศน์มีราคาแพง หนังสือพิมพ์รายวันก็แพงสำหรับชาวชนบทถ้าจะต้องซื้อทุกวัน

ในปัจจุบันประเทศไทยมีสถานีวิทยุกระจายเสียงที่จัดตั้งเรียบร้อยแล้วประมาณ 398 สถานี และกำลังดำเนินการติดตั้งอีกประมาณ 150 สถานี ทั้งนี้รวมทั้งสถานีวิทยุเอเอ็ม และเอฟเอ็มด้วย (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532 : 6)

เมื่อพิจารณาถึงระบบวิทยุกระจายเสียงของไทยในแง่ของการเป็นเจ้าของกิจการ วิทยุกระจายเสียง สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ลักษณะ (ณรงค์ สมพงษ์, 2530 : 381)

1. รัฐเป็นเจ้าของและดำเนินการโดยบุคลากรของรัฐ ราชได้ของสถานีวิทยุเหล่านี้ได้จากเงินงบประมาณแผ่นดินในแต่ละปี ไม่มีรายได้จากการโฆษณา ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงของกรมประชาสัมพันธ์ และสถานีวิทยุของหน่วยราชการบางแห่ง

2. รัฐเป็นเจ้าของในฐานะผู้บริหาร และเป็นผู้อ่างแผนนโยบายหลักของสถานีส่วนการดำเนินงาน อนุญาตให้บุคคลภายนอกมาซื้อเวลาของสถานี และหารายได้จากการโฆษณาสินค้าเป็นหลัก ได้แก่ สถานีวิทยุของราชการที่มีการโฆษณา

3. รัฐวิสาหกิจเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีส่วนราชการต่าง ๆ เป็นผู้ถือหุ้น และบริหารในรูปแบบการรัฐวิสาหกิจ เช่น ท.ท.ท.

4. รัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ทำสัญญาให้สัมปทานแก่บริษัทเอกชนเข้าดำเนินการ วิทยุกระจายเสียงซึ่งอาจทำสัญญาเป็นรายปี หรือหลายปี เช่น สถานีวิทยุของบริษัทบางกอกเอนเตอร์เทนเมนต์ วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่ได้เปรียบสื่อชนิดอื่น สมควรจะนำมาใช้ในการให้บริการข่าวสารข้อมูล ทั้งนี้ เพราะสื่อวิทยุกระจายเสียงมีคุณสมบัติหลายอย่างที่อ่านวยประโยชน์ กล่าวคือ

(ศิริพร เจริญอุทิศคงคา, 2530 : 22)

1. ความใกล้ชิด วิทยุมีคุณสมบัติในด้านความใกล้ชิด เพราะสามารถเข้าถึงประชาชนได้ในทุกระดับ ทุกสถานที่ ไม่ว่าจะไกลหรือใกล้ หรือแม้แต่ในถิ่นที่ทุรกันดาร ไฟฟ้ายังพัฒนาเข้าไปไม่ถึง ประชาชนก็สามารถรับฟังรายการวิทยุได้

2. ความรวดเร็ว ความรวดเร็วของสื่อวิทยุได้แก่คุณสมบัติในด้านที่สามารถให้ข่าวสารต่าง ๆ แก่ผู้ฟังจำนวนมาก ๆ ในเวลาเดียวกัน

3. ความสะดวกและประหยัด วิทยุจัดว่าเป็นสื่อที่มีราคาถูก ประชาชนในชนบทหรือผู้ที่ มีรายได้น้อย ก็อาจจัดซื้อเป็นของตนเองได้ โดยจะเห็นว่า ในชนบทห่างไกล ประชาชนก็มีเครื่องรับ โทรานซิสเตอร์ ซึ่งยังมีความสะดวกในแง่ที่สามารถใช้กับแบตเตอรี่แห้งได้ เพราะไม่จำเป็นต้องใช้ไฟฟ้า หรือต้องติดตั้งเสาอากาศให้สูงยากเหมือนเครื่องรับโทรทัศน์ ซึ่งทำให้เสียค่าใช้จ่ายมาก

4. ความง่ายในการรับสาร กล่าวคือ ประชาชนที่อ่านหรือเขียนหนังสือไม่ได้ ก็สามารถรับฟังรายการต่าง ๆ ได้อย่างเข้าใจจากรายการวิทยุ

วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาท และสำคัญไม่น้อยกว่าหนังสือพิมพ์แต่วิทยุ นั้น ประชาชนรับฟังได้อย่างเดี๋ยวจ และผู้ฟังจะต้องมีภาพพจน์หรือจินตนาการเอาเอง ถึงกระนั้นก็ตาม วิทยุ กระจายเสียงก็เป็นสื่อมวลชนที่เข้าถึงผู้ฟังได้มากที่สุด และเหมาะสมกับผู้ที่มีเวลาว่างมากที่สุด

(อุทัย ทิรัญโต, 2520 : 76)

วิทยุกระจายเสียงจัดเป็นสื่ออย่างเดี๋ยวจที่สามารถจะไปถึงคนในชนบท และจัดเป็นสื่อที่มี ประโยชน์แก่คนไทยที่อยู่ห่างไกลจากเมืองได้มากที่สุด ซึ่งพอที่จะกล่าวถึงประโยชน์ของสื่อวิทยุกระจายเสียง ที่ใช้ในการจูงใจได้ ดังนี้ (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2523 : 305)

1. ให้ข่าวสาร ความรู้ สาระ ทันต่อเหตุการณ์
 2. ทำให้เกิดมโนภาพ และความรู้ลึกจริงจังก่ล่เรื่องราวต่าง ๆ
 3. ช่วยให้เห็นใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน
 4. เกิดความซาบซึ้งตามเนื้อหาที่รับฟัง
 5. กระตุ้นความสนใจ สร้างบรรยากาศในการฟัง
 6. ส่งเสริมให้มีทักษะในการฟัง และการแยกเสียงดนตรีชนิดต่าง ๆ ได้มากขึ้น
- เราจะเห็นได้ว่า วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อเดี๋ยวจที่สามารถไปได้ไกล ประหยัด

ค่าใช้จ่ายในการจัดรายการ ให้ผลในการจูงใจ และเปลี่ยนทัศนคติได้ดีที่สุด เพราะวิทยุสามารถที่จะทำให้เกิดอารมณ์ ความคิดคล้อยตามไปในขณะที่ฟัง เกิดมโนทัศน์ที่ผู้ฟังใช้จินตนาการเอาเองโดยอิสระ จะเห็นว่าการใช้วิทยุกระจายเสียงจะได้ผลทางจิตวิทยาดีกว่าสื่อชนิดอื่น ๆ ที่มีอยู่รวมทั้งโครงการรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ ก็ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเข้าร่วมด้วย

2. วิทยุโทรทัศน์ เป็นสื่อมวลชนที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน เพราะประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถที่จะรับชมโทรทัศน์ที่ถ่ายทอดจากส่วนกลางได้ จึงทำให้โทรทัศน์เป็นที่สนใจของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำหรับสถานีวิทยุโทรทัศน์ในประเทศไทยนั้น มีในกรุงเทพฯ ๕ สถานี ได้แก่ สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 3 สถานีวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 สถานีวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 9 อสมท. และสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาช่อง 11 กองกรมประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังมีสถานีวิทยุโทรทัศน์ในต่างจังหวัดอีก 5 แห่ง คือ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กองกรมประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ช่อง 5 ขอนแก่น ช่อง 10 หาดใหญ่ ช่อง 7 สุราษฎร์ธานี ช่อง 8 ลำปาง ช่อง 9 ภูเก็ต

โทรทัศน์ทำหน้าที่บริการด้านความรู้ ความบันเทิง และเหตุการณ์ปัจจุบันแก่ประชาชนทั่วไป ได้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และ สุพิศรา เพรชมนี, 2526 : 75) โทรทัศน์จะได้รับความนิยมมากกว่าสื่อมวลชนชนิดอื่น เพราะผู้ชมจะได้ชมทั้งภาพและเสียงในเวลาเดียวกัน และถ้าเป็นโทรทัศน์สี ก็ทำให้ผู้ชมเห็นความสวยงามเหมือนธรรมชาติมากขึ้น (อนันต์ธนา อังกินันท์ และ เกื้อกุล คุปรัตน์, 2524 : 59) เราจะเห็นว่าการใช้วิทยุโทรทัศน์ เราสามารถที่จะนำมาใช้เพื่อเป็นการจูงใจ เพื่อการรณรงค์ทางด้านงานสาธารณสุข ในการต่อต้านโรคเอดส์

3. สื่อสิ่งพิมพ์ ความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์ในที่นี้ได้แก่หนังสือพิมพ์ และนิตยสารต่าง ๆ ได้มีการสอดแทรกข่าวสาธารณสุขในหนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์อยู่เป็นประจำ รวมทั้งสอดแทรกการบริหารงานสาธารณสุขในทุก ๆ เรื่องอยู่เสมอ ข่าวสารที่ปรากฏออกมามักจะจูงใจ และเรียกความสนใจจากผู้อ่าน เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัว ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ เช่น การออกข่าวเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ ตลอดจนข่าวประชาสัมพันธ์ การสาธารณสุขต่าง ๆ (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532 : 625)

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่มีความสำคัญต่อการรับรู้ข่าวสาร เป็นเครื่องวัดได้ว่าชุมชนใดมีขนาดและระดับการศึกษาดีพอสมควรหรือไม่ ในประเทศไทยได้ทำสถิติไว้ว่า ประชากร 100 คน ถ้า

มีวิทยุฟัง 3 เครื่อง มีที่พิมพ์ภาพยนตร์ 6 ที่ มีหนังสือพิมพ์อ่าน 5 ฉบับ แสดงว่าชุมชนนั้นมีการศึกษาดีพอสมควร (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และ สุพิศรา เพชรบูรณ์, 2526 : 42) หนังสือพิมพ์มีอิทธิพลเฉพาะหมู่คนที่อ่านหนังสือออก ปัจจุบันประเทศไทยมีผู้อ่านหนังสือออกมากขึ้น จนกระทั่งกลายเป็นความต้องการของคนเรา ซึ่งจะต้องอ่านเป็นประจำทุกวัน หนังสือพิมพ์มีลักษณะเป็นเอกสารที่ถาวร หากท้องถิ่นหรือสังคมนั้นใด ก็สามารถอ่านบทกบถตนได้ทันที โดยไม่ต้องมีขบวนการที่ยุ่งยากและซับซ้อนเหมือนการใช้สื่อชนิดอื่น (อนันต์ชนา อังกินันท์ และ เกอกลุ คูปริตน์, 2524 : 60)

นิตยสารในด้านการสาธารณสุขจะมี 2 ลักษณะ (สุวิทย์ธรรมมาธิราช, 2532 : 646) คือ นิตยสารเพื่อการสาธารณสุขหรือสุขภาพอนามัยโดยตรง เช่น หมอชาวบ้าน เป็นนิตยสารรายเดือน พิมพ์ออกจำหน่ายแก่ประชาชนทั่วไป และมีเครือข่ายการแจกจ่ายอย่างกว้างขวางไปยังกลุ่มผู้นำชุมชน ผู้นำความคิด เพื่อไปเผยแพร่แก่สมาชิกอีกต่อหนึ่งในชุมชน เป็นนิตยสารที่ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายทางการค้า แต่มุ่งถ่ายทอดวิชาการไปสู่ชุมชนมากที่สุด นอกจากนี้ ก็ยังมีนิตยสารอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมากที่มีเนื้อหาสาธารณสุข โดยเฉพาะการเผยแพร่ข่าวสาร

เราจะเห็นได้ว่า สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อมวลชนที่มีการสอดแทรกข่าวสารสาธารณสุข ในหนังสือรายวัน รายสัปดาห์อยู่เป็นประจำ สารที่ปรากฏออกมามักจะจูงใจและเร้าความสนใจผู้อ่าน เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัว ทันสมัย ทันเหตุการณ์ เช่น การออกข่าวเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์

4. ภาพยนตร์ เป็นสื่อมวลชนที่เราสามารถใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารได้เป็นนอঙ্গตั้ง ซึ่งเราสามารถที่จะแบ่งภาพยนตร์ออกได้เป็นหลายประเภท

ณรงค์ สมพงษ์ (2530 : 251) ได้แบ่งประเภทของภาพยนตร์ที่นำมาใช้ทางการศึกษาไว้ 3 ประเภท ดังนี้

4.1 ภาพยนตร์สารคดี เป็นภาพยนตร์ที่เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นจริงในสังคม ทั้งในการศึกษาทางตรงและทางอ้อม ภาพยนตร์สารคดีมักจะสร้างให้ชวนติดตาม ด้วยการสอดแทรกความบันเทิงเอาไว้ด้วย สร้างความประทับใจให้แก่คนดู มุ่งเปลี่ยนแปลงทัศนคติบางอย่าง โดยไม่ได้เน้นเนื้อหาวิชาการเป็นหลักใหญ่ ภาพยนตร์ ประเภทนี้จึงเหมาะสำหรับกลุ่มผู้ดูโดยทั่ว ๆ ไป

4.2 ภาพยนตร์ทางการสอน เป็นภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์พิเศษ เพื่อใช้ทางการเรียนการสอน มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกับกลุ่มผู้ดู ภาพยนตร์ประเภทนี้จึงต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่แน่นอนว่าจะใช้สอนคนกลุ่มไหน ระดับใด

4.3 ภาพยนตร์เรื่อง เป็นภาพยนตร์ที่ให้ความบันเทิง แต่สอดแทรกความรู้ ความคิด บางอย่างเอาไว้ กระทรวงสาธารณสุขก็ใช้ภาพยนตร์เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว ภาพยนตร์ประเภทนี้ สามารถดึงดูดความสนใจของกลุ่มผู้ดูไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย ให้ได้รับความเพลิดเพลินและได้รับความรู้ ด้วย

เราใช้ภาพยนตร์ในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล เนื่องจากภาพยนตร์มีข้อดีอยู่หลาย ประการ เช่น ภาพยนตร์มีอิทธิพลต่อความเชื่อของเด็กเป็นอย่างมาก ภาพยนตร์เป็นสื่อการศึกษาที่ ให้ทั้งภาพ เสียง และการเคลื่อนไหว ทำให้เกิดความรู้สึกใกล้เคียงกับประสบการณ์จริงมากที่สุด ภาพยนตร์ให้ทั้งความรู้ ข่าวสาร และช่วยเสริมสร้างความรู้ทางด้านอาชีพ (อนันต์ธนา อังกินันท์ และ เกอกุล คุปรัตน์, 2525 : 207)

ภาพยนตร์ในโรงฉายและภาพยนตร์กลางแปลง ล้วนเป็นที่รวมกลุ่มของคนเป็นจำนวนมาก เพราะภาพยนตร์เป็นสื่อขนาดใหญ่ เห็นได้ชัดและสามารถจูงใจในแง่เห็นภาพได้ชัด ภาพเคลื่อนไหว ให้อารมณ์ ทั้งในแง่แสงสีและเสียง ให้รายละเอียดได้มาก เคลื่อนย้ายไปตามสถานที่ต่าง ๆ ได้ ภาพยนตร์นับว่าเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพมาก ในโครงการสื่อสารสาธารณสุข (อรสา ปานขาว, 2532 : 646)

ดังนั้น ภาพยนตร์จึงเป็นสื่อมวลชนที่ให้การสื่อความหมายที่แสดงการเคลื่อนไหว กระตุ้น และเร้าความสนใจของผู้ชมได้ดี ภาพที่ปรากฏบนจอนอกจากจะให้การรับรู้การเคลื่อนไหวของวัตถุที่เป็น ธรรมชาติแล้ว ยังมีความชัดเจน และมีสีสัน ดังนั้น เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจึงสามารถที่จะนำภาพยนตร์ มาใช้ในการเสนอข้อมูลข่าวสาร เพื่อเร้าความสนใจและกระตุ้นเร้าให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรม ไปในทิศทางที่ต้องการได้

ความรู้เรื่องโรคเอดส์

โรคเอดส์ เป็นกลุ่มอาการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้น เพราะร่างกายได้รับเชื้อไวรัสเอดส์ ซึ่งทำให้ ภูมิคุ้มกันโรคน้อยลง จึงติดเชื้โรคต่าง ๆ ได้ง่ายกว่าคนปกติ เชื้อเอดส์ติดต่อได้หลายทาง ที่สำคัญ คือ (กระทรวงสาธารณสุข, 2532 : ไม่ปรากฏจำนวนหน้า)

1. ทางการร่วมเพศ โดยร่วมเพศกับคนที่มเชื้อเอดส์ซึ่งมักพบมากในผู้ค้าประเวณีทั้งหลาย

2. ทางการร่วมเลือด คือ ได้รับเลือดที่มีเชื้อเอดส์ เช่น การใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน

3. ทางกรรมมารดา คือ มารดามีเชื้อเอดส์ หากตั้งครรภ์อาจจะถ่ายทอดเชื้อเข้าไปสู่ลูกระหว่างอยู่ในครรภ์ หรือระหว่างคลอดได้

เมื่อร่างกายได้รับเชื้อโรคเอดส์เข้าไปอาจมีอาการได้หลายลักษณะตามระดับความรุนแรงของโรค และตามระดับภูมิของร่างกายที่เสียไป โดยในช่วงแรกสุดที่ได้รับเชื้อเข้าไป อาจมีอาการคล้ายไข้หวัดธรรมดาสัก 3-4 วันก็หายไปเอง จากนั้นคนที่ได้รับเชื้อเข้าไปส่วนใหญ่จะไม่มีอาการอะไร เหมือนคนปกติทุกอย่าง เรียกว่าเป็นพาหะของโรค ต่อไปเมื่อเข้าระยะที่ 2 ของโรคจะมีต่อมน้ำเหลืองทั่วตัว คล้ายได้เป็นเม็ดเล็ก ๆ คล้ายลูกประคำที่คอ รักแร้ และขาหนีบทั้งสองข้าง โดยที่คนไข้เองอาจไม่รู้สึกรู้สียง และไม่มีอาการอะไรอย่างอื่นเลย เมื่อเข้าระยะที่ 3 จะมีน้ำหนักลด มีไข้ และท้องเสียเรื้อรัง โดยไม่ทราบเหตุ ลิ้นและช่องปากเป็นขางมีสีขาว ระยะนี้เรียกว่าระยะอาร์ค เมื่อเข้าระยะที่ 4 หรือระยะสุดท้าย ซึ่งเป็นขั้นที่เป็นโรคเอดส์เต็มตัว ผู้ป่วยจะมีอาการของการติดเชื้อจำพวกฉวยโอกาสที่อวัยวะต่าง ๆ เช่น เชื้อโปรโตซัว เชื้อรา เชื้อวัณโรค เป็นต้น มีอาการของปอดบวม สมองอักเสบ และท้องเสีย ซึ่งเป็นการติดเชื้อที่ค่อนข้างรักษายาก และมักเป็นซ้ำ ๆ ผู้ป่วยอาจเสียชีวิตจากการติดเชื้อเหล่านี้ได้ นอกจากนี้ ผู้ป่วยโรคเอดส์เต็มขั้นยังมีโอกาสเป็นมะเร็งบางชนิดบ่อยกว่าคนธรรมดา เช่น มะเร็งของหลอดเลือด ซึ่งอาจเกิดที่ผิวหนัง เห็นเป็นตุ่มสีม่วงทั่ว ๆ ไป หรืออาจเกิดขึ้นที่อวัยวะภายในก็ได้ มะเร็งก็เป็นสาเหตุอีกอย่างหนึ่งที่ทำลายชีวิตผู้ป่วยไปได้มาก ครึ่งหนึ่งของผู้ป่วยที่เป็นโรคเอดส์เต็มขั้นมักเสียชีวิตภายใน 6-12 เดือน ส่วนโอกาสที่คนเป็นโรคเอดส์ในขั้นแรก ๆ จะกลายเป็นโรคเอดส์เต็มขั้นนั้นมิได้ แต่เกิดขึ้นเพียงส่วนน้อยและค่อย ๆ เพิ่มขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป เช่นในแต่ละปีจะมีร้อยละ 3-5 ของคนที่เป็นโรคเอดส์ขั้นที่ 3 จะเชอิมขึ้นมาเป็นโรคเอดส์เต็มขั้น และก็จะมียุ่ป่วยอีกจำนวนมากที่อยู่ในขั้นต้น ๆ ไปเรื่อย ๆ เป็นเวลา 5 ปี, 10 ปี หรือนานกว่านั้น

การรักษาคนไข้โรคเอดส์ ประกอบด้วยการรักษา 3 ระดับ ระดับแรกคือการรักษาที่มุ่งทำลายไวรัส สาเหตุของโรคเอดส์ ในปัจจุบันยังไม่มียาอะไรที่จะรักษาโรคเอดส์ให้หายขาดได้ ยาเอ-ซีที-ที หรือ Azidothymidine สามารถยับยั้งการแบ่งตัวของไวรัสโรคเอดส์ได้ ทำให้ชีวิตของคนไข้โรคเอดส์เต็มขั้นให้ยืนยาวออกไปได้ รัฐบาลจึงประกาศให้ยารักษาคนไข้โรคเอดส์ไปพลาง ๆ ก่อนได้ แม้ว่ายานี้จะยังไม่สามารถกำจัดไวรัสโรคเอดส์ให้หมดไปจากร่างกายได้

ก็ตาม แต่ค่าธานีคนไข้แต่ละรายจะตกปีละ 250,000 บาท (สมาคมสนับสนุนโครงการวางแผนครอบครัวในด้านประชาสัมพันธ์แห่งประเทศไทย, 2530 : 19)

มาตรการป้องกันโรคเอดส์แห่งประเทศไทย

กระทรวงสาธารณสุขและโรงเรียนแพทย์หลายแห่งของประเทศไทย ได้มีบทบาทในการให้ข่าวสารและความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับโรคเอดส์ พร้อมกับแนะนำวิธีป้องกันต่าง ๆ ตั้งแต่ปลายปี 2526 จนถึงปัจจุบัน กรมควบคุมโรคติดต่อ หน่วยงานที่รับผิดชอบของกระทรวงสาธารณสุข ได้ทำการสำรวจโรคเอดส์ ในกลุ่มคนที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์กลุ่มต่าง ๆ มาโดยตลอด เมื่อตรวจพบคนที่เป็นหรือติดโรครายหนึ่ง ๆ ก็จะมีการติดตามผู้ที่สัมผัสโรคอื่น ๆ มาตรวจเพิ่มเติม บางครั้งต้องทำซ้ำ ๆ เพราะจะมีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และยังติดขัดด้วยงบประมาณ และแง่กฎหมายต่าง ๆ บางครั้งการสำรวจอาจได้รับการท้วงติงว่า อาจทำให้เสียภาพพจน์การท่องเที่ยว

อนุวัตร ลิมสุวรรณ (2530 : 24) ได้ให้ความเห็นไว้ในหนังสือเอดส์ว่าให้คนไทยทุกคนช่วยกันเฝ้าระวังและป้องกันไม่ให้โรคเอดส์ระบาดแพร่หลาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นส่วนรวม และยังได้เสนอมาตรการที่จะเร่งกระทำเพื่อป้องกันการระบาดของโรคเอดส์ในประเทศไทยว่า

1. ควรให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ และวิธีป้องกันแก่กลุ่มคนที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์อย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรง อันได้แก่หญิงและชายอาชีพพิเศษคนที่คิดหาโดยการฉ้อ และพวกเกย์โดยเพศนิสิต ในงานนี้จะต้องใช้สื่อทุกอย่างที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ และในลักษณะที่อ่านเข้าใจได้โดยง่ายหรือฟังเข้าใจง่าย สามารถเข้าถึงสถานประกอบการ เข้าถึงตัวบุคคลในกลุ่มเป้าหมายโดยตรง ปัญหาขณะนี้คือ เรามีเอกสารหรือหนังสือคู่มือเกี่ยวกับโรคเอดส์อยู่มากมาย แต่ล้วนอ่านเข้าใจยาก ฮาว ไม่สนุก ขาดรูปภาพประกอบ และไม่มีการแจกจ่ายให้ถึงมือของกลุ่มเป้าหมายจริง ๆ อีกอย่างคือ ในกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากต้องทางด้านการศึกษา และความจำเป็นในการประกอบอาชีพจึงมักจะละเลย ไม่ให้ความสนใจในข่าวสารที่ได้รับ จึงเป็นหน้าที่ที่เราจะต้องพยายามกระตุ้นให้ข่าวสารไปบ่อยครั้ง จนซาบซึ้งหรือต้นตัวขึ้นมา

2. การทดสอบเลือดเพื่อหาโรคเอดส์แก่หญิงหรือชายอาชีพพิเศษทุกคน โดยไม่ต้องเสีย

ค่าใช้จ่าย เพื่อจะตรวจหาว่าใครที่มีเลือดบวก จะได้แนะนำให้ไปรับการรักษาแต่เนิ่น ๆ และแนะนำให้เปลี่ยนอาชีพ เพื่อจะได้ไม่ติดโรคให้คนอื่น หรือหาวิธีป้องกันไม่ให้ติดโรคไปสู่ชายหรือหญิงที่ตนรัก อีกทั้งสามารถป้องกันตนเองไม่ให้ได้รับเชื้อเพิ่มเติมอีก ซึ่งอาจทำให้โรคเอดส์ในระยะแรก ๆ ที่ตนเป็นอยู่เปลี่ยนไปสู่โรคเอดส์เต็มขั้นได้ การที่จะกระทำเช่นนี้ได้ต้องมีงบประมาณเพื่อเป็นค่าตรวจ และต้องไปตรวจเป็นระยะ ๆ ทุก 3-6 เดือน และต้องมีหน่วยงานที่จะให้คำปรึกษา สำหรับกรณีที่ยากเปลี่ยนอาชีพ หรือที่จะให้การบำบัดรักษาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ถ้าตรวจพบว่าเลือดบวก การตรวจเช่นนี้ก็จะให้ได้ผลต้องเป็นการบังคับตรวจหญิงและชายบริการทุกคน ซึ่งก็จะประสบปัญหาการขึ้นทะเบียนหญิงและชายอาชีพพิเศษ การทำเช่นนี้จะเป็นการบังคับกวดขันที่ประกอบอาชีพนี้โดยสุจริต แต่จริง ๆ แล้วเป็นมาตรการที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพของตัวเอง และยังจะเป็นการเสริมความมั่นใจแก่ลูกค้าของเขามากขึ้น ลูกค้าเองก็ชอบที่จะไปเที่ยวในแหล่งที่เชื่อได้ว่าปลอดจากโรค รายได้จากการประกอบการค้าทางด้านนี้จึงอาจเพิ่มขึ้นได้

3. เมื่อตรวจหญิงและชายบริการแล้ว ปัญหาต่อไปก็คือ จะตรวจผู้ที่มารับบริการว่าปลอดภัยจากโรคเอดส์ได้อย่างไร เพราะมีฉะนั้นแล้ว การป้องกันแต่เพียงด้านเดียวย่อมจะไม่ได้เต็มที่ เรื่องนี้เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะเมืองไทยจะไปออกกฎหมายว่าผู้ชายต่างชาติทุกคนจะเข้ามาเที่ยวในเมืองไทยจะต้องได้รับการตรวจเลือดเสียก่อน ขณะนี้ได้ค้นคว้าความสำเร็จที่นักวิทยาศาสตร์กำลังเร่งคิดหาวิธีการตรวจเลือดโรคเอดส์อย่างง่าย ๆ ใช้เวลาเพียงสั้น ๆ ที่สามารถนำมาใช้หน้าสถานบริการทางเพศได้

4. ในระหว่างที่รอวิธีการตรวจโรคเอดส์อย่างง่าย ๆ ตามที่กล่าวข้างต้น ควรสอนให้หญิงและชายบริการทุกคนพยายามชักชวนให้แขกใช้ถุงยางอนามัยขณะร่วมเพศ ถุงยางอนามัยหาซื้อได้ง่ายตามสถานบริการต่าง ๆ หรืออาจมีการแจกฟรีแก่ลูกค้าทุกคน เพื่อที่จะได้หลีกเลี่ยงอันตรายให้ได้ตลอดเวลา

การดำเนินงานควบคุมโรคเอดส์ในประเทศไทยนั้น รัฐบาลไทยโดยกระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศนโยบายเกี่ยวกับการนิเทศและการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์มีเอกภาพ และมุ่งทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้รัฐบาลได้ตระหนักว่าโรคเอดส์เป็นโรคอันตราย มีความละเอียดอ่อนเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการทำลายภาพพจน์ ตลอดจนเศรษฐกิจของ

ประเทศได้ ดังนั้น การสร้างความสำเร็จที่ถูกต้อง และเท่าทันในสถานการณ์แก่ทุกฝ่าย โดยเฉพาะ สื่อมวลชน จะทำให้สามารถควบคุมป้องกันโรคให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด จนถึงไม่เป็นปัญหาอีกต่อไป

กระทรวงสาธารณสุขได้ให้กลวิธีหลัก 4 ประการในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ คือ (ศึกษาธิการ, 2532 : 35)

1. การป้องกันการแพร่กระจายโรคเอดส์ โดยการให้ความรู้แก่กลุ่มประชากรทุกฝ่าย ได้แก่

- แพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ ให้ความรู้ที่จะปฏิบัติต่อผู้ป่วยโรคเอดส์ได้อย่างถูกต้อง และปลอดภัย รวมถึงจัดทำคู่มือการรักษาโรคด้วย
- ประชาชนทั่วไปทุกกลุ่มอาชีพ โดยเฉพาะผู้ประกอบการ กลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง กลุ่มที่มีความเสี่ยงปานกลาง รวมถึงกลุ่มที่จะเสี่ยงต่อไป คือนักเรียน โดยเฉพาะวัยรุ่น ให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และไม่ตื่นตระหนกตกใจต่อเหตุการณ์จนเกินไป นอกจากนี้ ยังป้องกันและควบคุมโดยการค้นหาว่าหาผู้ป่วย มีการเฝ้าระวังโรค การสอบสวนและการติดตามผู้สัมผัสโรค

2. การป้องกันการแพร่โรคโดยทางเลือด โดยการ

- ศึกษาวิจัยเพื่อค้นหาโรคเอดส์ในประชากรกลุ่มต่าง ๆ และตรวจหาภูมิคุ้มกันต่อเชื้อโรคเอดส์ในกลุ่มที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์ทุกคนในแหล่งท่องเที่ยวที่กรุงเทพฯ และจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว
- จัดคลินิกสำรวจตรวจโรคเอดส์ที่บริเวณพณิชยพงษ์ เพื่อเป็นศูนย์กลางการค้นหาผู้ป่วย

3. การป้องกันการแพร่โรคจากมารดาสู่ทารก

4. การรักษาผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อ โดยจัดเตรียมสถานที่ที่โรงพยาบาลหลายแห่ง เช่น

โรงพยาบาลบำราศนราดูร สำหรับเป็นที่รักษาผู้ป่วยโรคเอดส์โดยเฉพาะ

เราจะเห็นว่าโรคเอดส์เป็นโรคใหม่ เป็นโรคร้ายในปัจจุบัน ถึงแม้มีข่าวหรือวักขิ่นที่จะป้องกันได้ ดังนั้น วิธีป้องกันโรคเอดส์ที่ดีในขณะนี้คือ ให้ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์อย่างถูกต้อง เพื่อให้เขาจะได้ประพฤติปฏิบัติไม่ให้เกิดตัวเองติดเชื้อ เพราะโรคเอดส์เป็นโรคที่สามารถป้องกันได้

งานวิจัยเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคเอดส์ทางสื่อมวลชน

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทางสื่อมวลชน กับความรู้และการป้องกันโรคเอดส์นั้น มีน้อยมาก เนื่องจากโรคเอดส์เป็นโรคใหม่ที่เพิ่งค้นพบ และเป็นโรคระบาดที่ร้ายแรง ซึ่งไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ ซึ่งพอที่จะรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับข่าวสารทางสื่อมวลชน และการศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ ดังนี้

สมควร กวีระ (2523 : 31) ศึกษานิสัยการรับข่าวสารของประชาชนในหมู่บ้านในชนบทไทยพบว่าชาวชนบทไม่ว่าจะอยู่ในวัยการศึกษาหรืออาชีพใด ส่วนใหญ่จะรับฟังวิทยุทุกวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวชนบทที่กำลังอยู่ในวัยต้น ได้ใช้เวลารับฟังวิทยุวันละประมาณ 3 - 5 ชั่วโมง แต่เมื่อเข้าสู่วัยกลาง จะใช้เวลาในการฟังน้อยลง และในช่วงวัยชราจะรับฟังวิทยุมากขึ้น เฉลี่ยแล้วไม่เกินวันละ 3 ชั่วโมง ส่วนรายการวิทยุที่ชาวชนบทส่วนมากฟังรายการประเภทข่าว และรายการบันเทิง ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้ว ชาวชนบทที่ชอบรายการประเภทข่าวมากที่สุดจะได้แก่ผู้ที่มียศอยู่ในวัยกลางและวัยชรา เป็นผู้ที่มีการศึกษาดั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไป ส่วนชาวชนบทที่ชอบรายการประเภทบันเทิงมากที่สุด ได้แก่ ชาวชนบทที่อยู่ในวัยต้น เป็นผู้ที่ไม่จบประถมศึกษา โดยทั่วไปแล้ว ชาวชนบทมีวิทยุครอบครัวยุคละ 1 เครื่อง เป็นอย่างน้อย

แสงจันทร์ อินทนนท์ (2530 : 20) ได้ศึกษาการรับข่าวสารของประชาชนในเขตชุมชนแออัด เพื่อพัฒนาการศึกษาตลอดโรงเรียนพบว่าผู้มีอายุมากจะเลือกฟังข่าวสารจากโทรทัศน์มากขึ้น แต่ความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับความบันเทิงและดนตรีน้อยลง และผู้มีอายุ 50 ปีขึ้นไป จะสนใจการดูโทรทัศน์มากกว่าผู้ที่มียศน้อย ในด้านหนังสือพิมพ์พบว่า คนที่มีการศึกษาสูง จะมีแนวโน้มที่จะอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ เพราะคนที่มีการศึกษาสูงมีงานอื่นที่จะต้องทำมาก จึงใช้เวลาว่างจากงานอ่านหนังสือพิมพ์เพราะสื่อมวลชนประเภทนี้อ่านเมื่อไรก็ได้

ศิริชัย ศิริภาละ (2525 : 155) ได้ศึกษาทางพฤติกรรม การเปิดรับต่อสื่อมวลชนของประชาชนในเขตเมืองชนบท พบว่าการเปิดรับต่อสื่อมวลชนขึ้นอยู่กับความแตกต่างของค่านิยมสมัยใหม่ อาทิ ระดับการศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจของประชาชน นอกจากนี้ยังพบว่า วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์รายวัน เป็นสื่อมวลชนที่มีผู้นิยมมาใช้กันมากเรียงตามลำดับ โดยที่โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่มีแนวโน้มของการได้รับ

ความนิยมสูงขึ้น เป็นอย่างมาก ในขณะที่ความนิยมในการรับฟังวิทยุและการอ่านหนังสือพิมพ์ยังคงมีอัตราที่ไม่แตกต่างกันมากนัก สำหรับนิทรรศการกับภาพยนตร์มีผู้ใช้สื่อมวลชนทั้งสองประเภทนี้น้อย

สุรินทร์กา เลืองแจ้ว (2518 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงความต้องการรายการโทรทัศน์ของประชาชนในภาคใต้ ได้ผลการวิจัยดังนี้

1. ประชาชนในภาคใต้มีความต้องการรายการโทรทัศน์ที่ให้สาระประโยชน์ ค่อการศึกษาในปัจจุบันมาก รายการที่ประชาชนสนใจมากที่สุด ได้แก่ รายการข่าวในประเทศ และรายการอื่น ๆ ตามลำดับดังนี้ คือ รายการความรู้ทางวิทยาศาสตร์ รายการข่าวต่างประเทศ รายการเพลง ดนตรี และศิลปะอื่น ๆ เวลาที่ประชาชนต้องการชมรายการโทรทัศน์ คือ เวลา 18.00 - 22.00 น. และช่วงเวลาความยาวของรายการที่ประชาชนชอบคือ 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการชมโทรทัศน์คือให้ความรู้ด้านต่าง ๆ มากที่สุด รายการเกี่ยวกับอาชีพที่ประชาชนต้องการ คือรายการเกี่ยวกับการแนะนำอุตสาหกรรมในครัวเรือน ปัญหาที่ประชาชนได้รับจากการชมโทรทัศน์ คือ รายการโทรทัศน์ที่ประชาชนสนใจจัดตกเกินไป และไม่ตรงกับเวลาว่างของประชาชน

2. การจัดรายการของสถานีโทรทัศน์ ปรากฏว่ารายการโทรทัศน์ที่ทางสถานีจัดมากที่สุดคือรายการภาพยนตร์ รายการละคร รายการมวย และรายการข่าวในประเทศตามลำดับเมื่อเปรียบเทียบความต้องการรายการของประชาชนกับรายการสถานีโทรทัศน์จัด ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

กรมประชาสัมพันธ์ (2525 : 2) ได้รายงานผลการสำรวจทัศนคติต่อการชมโทรทัศน์ของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ผลดังนี้

1. ประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ร้อยละ 88.00 ของจำนวนตัวอย่าง 1,100 คน มีเครื่องรับโทรทัศน์เป็นเครื่องรับสีมากกว่าขาว-ดำ ร้อยละ 46.2 และ ร้อยละ 41.8 ผู้มีโทรทัศน์ส่วนใหญ่เป็นชาวอำเภอเมือง ประกอบอาชีพค้าขาย และรับราชการ ส่วนกลุ่มอาชีพเกษตรกรส่วนใหญ่มีเครื่องขาว-ดำ

2. อุปนิสัยในการชมโทรทัศน์ร้อยละ 60.8 ของผู้ชมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 1,100 คน ชมโทรทัศน์ทุกวัน กลุ่มใหญ่อันดับสองเป็นผู้ตอบว่าไม่แน่นอน ผู้ชมจังหวัดสตูลมีกลุ่มผู้ชมทุกวันมากที่สุด รองลงไปเป็นจังหวัดนราธิวาส และส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง โดยใช้เวลาชม

โทรทัศน์ในแต่ละวันโดยเฉลี่ย วันธรรมดา และวันเสาร์ อาทิตย์ แตกต่างกันไป

สถานที่ที่เป็นที่นิยมของประชาชนในเขต 11 อำเภอ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รับชมสถานีโทรทัศน์ได้หลายสถานี คือ สถานีโทรทัศน์ช่อง 10 ของกรมประชาสัมพันธ์ สถานีโทรทัศน์ช่อง 7 กองทัพบก และสถานีของมาเลเซีย จากการสอบถามสถานที่ที่นิยมชมเป็นประจำของผู้ชม 1,100 คน พบว่าสถานีช่อง 7 มีคะแนนสูงสุด

4. การชมรายการของสถานีโทรทัศน์มาเลเซีย ร้อยละ 41.2 ของประชากรตัวอย่าง 1,100 คน เปิดชมรายการของสถานีโทรทัศน์มาเลเซีย โดยส่วนใหญ่มีความดีในการชมไม่แน่นอน จังหวัดที่มีสัดส่วนผู้ชมมากที่สุดในแต่ละวัน ได้แก่ผู้ชมในจังหวัดนราธิวาสและยะลา ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อาศัยในเขตอำเภอชายแดน คืออำเภอสุไหงโกลอก อำเภอบันนังสตา และอำเภอสาบบุรี และเป็นผู้มีวิสัยสูงอายุมากกว่าหนุ่มสาว

5. การชมวิทยุทัศน์ปัจจุบัน วิทยุทัศน์เป็นที่แพร่หลายนิยมกันมากขึ้น แต่เนื่องจากยังมีราคาสูง จึงมีเฉพาะในกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดี จากผลการสอบถามการเป็นเจ้าของ เครื่องเล่นวิทยุทัศน์ 1,100 ตัวอย่าง พบว่ามีเพียงร้อยละ 16.9 เท่านั้น

อย่างไรก็ดี วิทยุทัศน์ไม่มีผลกระทบต่อการชมโทรทัศน์ เพราะผู้ชมวิทยุทัศน์ส่วนใหญ่บอกว่ายังชมโทรทัศน์เท่าเดิม มิได้ลดน้อยลง

6. ความเชื่อถือสื่อมวลชน สื่อที่ได้รับตามคะแนนความเชื่อมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ โทรทัศน์ รองลงไปเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และสุดท้ายคือ สื่อนั่งพิมพ์ จากทราวจำรวจรูปนิตยสารสื่อมวลชนของประชากรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกองสำรวจประชาคมติของกรมประชาสัมพันธ์ โดยสำรวจในจังหวัดสงขลา ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล โดยเลือกศึกษาจังหวัดละ 2 อำเภอ เป็นอำเภอเมืองหนึ่งอำเภอและอำเภอชายแดนอีกหนึ่งอำเภอ ผลจากการสำรวจพบว่าประชาชนในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ค่อนข้างกับสื่อวิทยุมากที่สุด โดยฟังวิทยุทุกวันถึง ร้อยละ 73.1 และ ร้อยละ 40 ดูโทรทัศน์ทุกวัน สำหรับหนังสือพิมพ์ มีผู้อ่านทุกวัน ร้อยละ 35.3 เมื่อเปรียบเทียบสื่อมวลชนทั้งสามประเภทนี้วิทยุเป็นสื่อมวลชนที่ได้รับความเชื่อถือมากที่สุด รองลงมาได้แก่โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์รายวันตามลำดับ (ศิริชัย ศิริภาชนะ, 2527 : อ้างอิงมาจากกองสำรวจประชาคมติ, เอกสารโทรเนศว : 2520

เพ็ญศรี ปิยะรัตน์ (2518 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติงาน

เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวของสตรีในวัยเจริญพันธุ์ ๗ หมู่บ้านของเสนานิคม 2 บางเขน พบว่าสตรีที่อ่านหนังสือพิมพ์มีแนวโน้มที่ทำให้เกิดความรู้ในวิถีการคุมกำเนิด และมีทัศนคติที่เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว ในอัตราส่วนที่สูงกว่าสตรีที่ไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์และพบว่าไม่ว่าสตรีที่มีการศึกษาสูงหรือต่ำก็ตาม ถ้าได้อ่านหนังสือพิมพ์แล้ว จะมีความรู้เกี่ยวกับวิถีการคุมกำเนิด และใช้วิถีการคุมกำเนิดสูงกว่าสตรีที่ไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์

นอกจากนี้ เทพพนม เมืองแมน และ สมศักดิ์ บินดา (2525 : 9) ยังได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติด้านสุขภาพอนามัยของหญิงอาชีพพิเศษในกรุงเทพมหานคร เมื่อ พ.ศ. 2524 พบว่ารับข่าวสารจากโลกภายนอกของหญิงเหล่านี้ร้อยละ 53 อ่านหนังสือพิมพ์ตั้งแต่ทุกวันจนถึงบางวัน ชอบอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมากที่สุด และชอบอ่าน นิตยสาร "ดารา" ราชสีปดาห์ ร้อยละ 36 ฟังวิทยุทุกวัน ส่วนมากเป็นรายการเพลงร้อยละ 44 ดูทีวีทุกคืน ซึ่งก็มักเป็นภาพยนตร์ และชอบดูทีวีช่อง 7 มากที่สุด

ในด้านบริการทางเพศร้อยละ 41 ให้บริการน้อยกว่า 1 ปี ส่วนมากทำเพราะต้องการเงิน ร้อยละ 8 ทราบว่าผิดกฎหมาย และร้อยละ 42 คิดว่าเพื่อนฝูงญาติพี่น้องจะรังเกียจตน ถ้าทราบทำให้บริการโดยเฉลี่ย 7 คน/24 ชั่วโมง และร้อยละ 61 ของหญิงอาชีพพิเศษ บอกว่าผู้มาเที่ยวมักใช้ถุงยางอนามัยป้องกันโรค

มหาวิทยาลัยมหิดล และสมาคมเร่งรัดพัฒนาคุณภาพชีวิต (2528 : 8) ได้ร่วมกันจัดนิทรรศการและกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เรื่องเอดส์ที่เมืองพืทथा เมื่อวันที่ 6-7 กันยายน 2528 และได้ทำการวิจัยเชิงสำรวจในกิจกรรมครั้งนี้ เพื่อสำรวจถึงความเข้าใจและความตื่นตัวในการป้องกันโรคเอดส์ของผู้ประกอบอาชีพพิเศษทั้งชายและหญิงจำนวน 88 ราย พบว่ากลุ่มอายุ 21-25 ปี มีจำนวนมากที่สุด ส่วนใหญ่ร้อยละ 52.27 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 40.91 จบมัธยมศึกษา ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ร้อยละ 88.64 เคยได้ยินชื่อโรคเอดส์มาก่อน และร้อยละ 10.36 เท่านั้นที่ไม่เคยได้ยิน ร้อยละ 62.32 เชื่อว่าโรคเอดส์มีความรุนแรงมาก ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะต้องตาย ร้อยละ 7.95 เชื่อว่ามีความรุนแรงแต่รักษาได้ อีกร้อยละ 22.73 ตอบว่าไม่ทราบ ร้อยละ 70.45 เข้าใจว่ารักร่วมเพศเป็นสาเหตุแห่งการติดต่อของโรค ร้อยละ 29.55 ไม่ทราบว่าโรคเอดส์ติดต่อกันได้อย่างไร ร้อยละ 92.05 กลัวว่าตนจะเป็นโรคเอดส์ มีเพียงร้อยละ 7.95 ที่กล่าวว่าไม่กลัว ร้อยละ 72.22 เห็นว่าอาชีพของตนเสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์ ร้อยละ 85.22 เห็นว่าควรมี

การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์แก่ทุกคน ร้อยละ 64.76 ไม่ทราบว่าจะป้องกันตนเองจากโรคเอดส์อย่างไร ร้อยละ 48.80 ไม่ทราบว่าจะทำอย่างไรทั้งที่ต้องทำงานเสี่ยงกับโรคนี้ ร้อยละ 84.09 คิดว่าการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคเอดส์เป็นอย่างไร ร้อยละ 27.27 ไม่ทราบว่าจะไปตรวจเลือดได้ที่ใด

จากผลการวิจัย คณะผู้วิจัยได้สรุปและมีข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ คือ พบว่าผู้ที่ประกอบอาชีพให้บริการเป็นจำนวนมาก มีความรู้ความเข้าใจต่อโรคเอดส์ยังไม่ถูกต้อง และยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับโรคนี้ ทั้ง ๆ ที่ตนมีอาชีพเสี่ยงต่อการติดโรคนี้ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพดังกล่าวนี้ มีความรู้สึกกลัวว่าตนจะเป็นโรคเอดส์ แต่ด้วยความจำเป็นบีบบังคับ จึงทำให้ยังคงต้องประกอบอาชีพที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์อยู่เช่นเดิม ผู้เป็นตัวอย่างมีความพอใจและเห็นด้วยอย่างสูงถึงกับการเผยแพร่ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์นี้

การวิจัยของ กาญจนี หวังฉัตรอำนวย (2530 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้วิจัยเพื่อประเมินผลการเผยแพร่ข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ของกระทรวงสาธารณสุข ให้ได้สื่อที่เหมาะสมในการให้ความรู้และการปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์ โดยทำการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครได้ผลดังนี้

การเปิดรับข่าวสารโรคเอดส์ พบว่าหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับมากที่สุด รองลงมาคือเพื่อน โทรทัศน์ และวีดีโอ

ทางด้านความรู้และการป้องกันโรคเอดส์นั้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้เคยทราบหรือได้ยินเรื่องโรคเอดส์ และตอบถูกว่าโรคเอดส์คืออะไร ติดต่อกันได้อย่างไร กลุ่มไหนมีความเสี่ยงสูงแต่ส่วนใหญ่ตอบไม่ถูกว่า อาการสำคัญของโรคระยะแสดงอาการเต็มทีนั้นเป็นอย่างไร

เอี่ยมพร กาญจนรังษิณี (2532 : 91) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อ ด้านสุขภาพ การสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมอนามัยเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ของผู้เสพยาเสพติดทางเส้นเลือดขณะเข้ารับการรักษาบำบัดรักษานั่นก่อนพิษที่โรงพยาบาลฉะเชิงเทรา และโรงพยาบาลตากสิน จำนวน 100 ราย ผลการศึกษารายพบว่าผู้เสพยาเสพติดที่มีเพศชาย อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ระยะเวลาการติดยาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์แตกต่างกัน ด้านความเชื่อทางสุขภาพและการสนับสนุนทางสังคมต่างก็มีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับพฤติกรรมอนามัยเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ ความเชื่อด้านสุขภาพ และการสนับสนุนทางสังคม สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมอนามัยเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ได้ร้อยละ 55.11

พนมศรี เสาร์สาร (2532 : 63) ได้ศึกษาวิจัยพฤติกรรมการป้องกันการใช้โรคเอดส์

ของหญิงบริการในเขตกรุงเทพมหานคร ปี 2531 ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < 0.05$) กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์คือ ระดับการศึกษา ความรู้เรื่องโรคเอดส์ ความเชื่อทางสุขภาพ ระดับข่าวสาร และโอกาสที่ได้รับเรื่องโรคเอดส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยด้านระดับข่าวสาร และโอกาสที่ได้รับเรื่องโรคเอดส์ มีความสัมพันธ์สูงกว่าปัจจัยอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด

ชัยยศ อุเคิน (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง "ความรู้ ทักษะและการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช" จำนวน 245 คน ผลการศึกษพบว่าความรู้ ทักษะและการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าระดับการศึกษาและการได้รับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคเอดส์ แต่ตัวแปร อายุ เพศ ราชได้ของบิดา มารดา ค่าใช้จ่ายของนักเรียน ความรู้ ทักษะ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคเอดส์ ค่าเฉลี่ยของคะแนน ความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนเพศชายและหญิง ไม่มีความแตกต่างกัน

มะลิวรรณ วงศ์วัฒนไพบูลย์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยประสิทธิผลของโปรแกรมผู้ศึกษา ในพฤติกรรมการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ของทหารเกณฑ์ กองทัพอากาศ กรุงเทพมหานคร ผลของการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มทดลอง มีพฤติกรรมสุขภาพด้านความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ การรับรู้ต่อโอกาสเสี่ยงของการเป็นโรค การรับรู้ต่อความรุนแรงของโรค และการรับรู้ต่อการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ ภายหลังจากทดลองดีกว่าก่อนการทดลอง
2. ภายหลังจากทดลอง พฤติกรรมสุขภาพด้านความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ การรับรู้ต่อโอกาสเสี่ยงของการเป็นโรค การรับรู้ต่อความรุนแรงของโรค การรับรู้ต่อการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ และการปฏิบัติด้านการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ รวมทั้งสัดส่วนของทหารเกณฑ์ที่ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ของกลุ่มทดลอง ดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ
3. ความรู้และการรับรู้ด้านสุขภาพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ (การใช้ถุงยางอนามัย)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาถึงพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทางสื่อมวลชน เกี่ยวกับ ความรู้ และการป้องกันโรคเอดส์ของหญิงอาชีพพิเศษ โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ๆ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ทางสื่อมวลชนของหญิงอาชีพพิเศษ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาในการประกอบอาชีพ กับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทางสื่อมวลชน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาในการประกอบอาชีพกับความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทางสื่อมวลชน กับความรู้ และพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของหญิงอาชีพพิเศษ

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยทางด้านประชากร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาในการประกอบอาชีพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทางสื่อมวลชน
2. ปัจจัยทางด้านประชากร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาในการประกอบอาชีพ มีความสัมพันธ์กับความรู้และการป้องกันโรคเอดส์
3. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทางสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความรู้ และการป้องกันโรคเอดส์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นข้อมูลเบื้องต้น อันเป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อมวลชน เพื่อเผยแพร่ข่าวสารสาธารณสุขแก่หญิงอาชีพพิเศษ

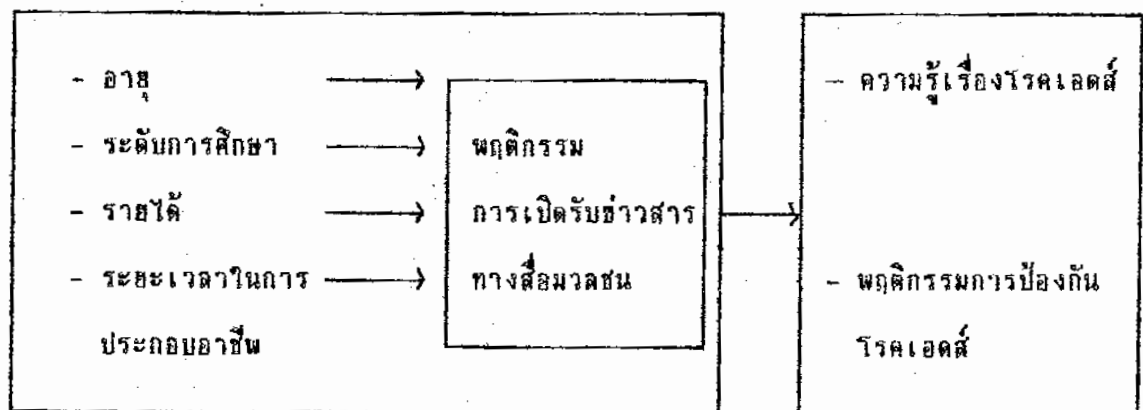
2. ผลการวิจัยจะเป็นแนวคิด เพื่อนำไปปรับปรุงการสื่อสารมวลชน ในโครงการต่าง ๆ ที่เผยแพร่ข่าวสาร และเลือกใช้สื่อมวลชนที่เหมาะสมในการให้ความรู้ และการปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์

3. ผลการวิจัย อาจจะใช้ประเมินผลการเผยแพร่ข่าวสารทางสื่อมวลชน เกี่ยวกับเรื่องความรู้และการป้องกันโรคเอดส์ ของหญิงอาชีพพิเศษ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาความเจ็บป่วย ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตดังนี้

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นหญิงอาชีพพิเศษ ที่อาศัยอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดสงขลา ยะลา และนราธิวาส ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีชายแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ได้แก่ อำเภอเมืองยะลา อำเภอเบตง อำเภอเมืองสงขลา อำเภอหาดใหญ่ อำเภอเมืองนราธิวาส อำเภอสุโขทัย
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นหญิงอาชีพพิเศษ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 6 อำเภอ
3. ตัวแปร

นิยามศัพท์

พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร หมายถึง ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารทั่วไป การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ และพฤติกรรมกาป้องกันมิให้เป็นโรคเอดส์จากสื่อมวลชน

สื่อมวลชน หมายถึง วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์และภาพยนตร์

โรคเอดส์ หมายถึง กลุ่มกาเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นเพราะร่างกายได้รับเชื้อไวรัสเอดส์อื่น ทำให้ภูมิคุ้มกันโรคลดน้อยลง จึงติดโรคต่าง ๆ ได้ง่าย

ความรู้และการป้องกันโรคเอดส์ หมายถึง ความรู้ที่ได้จากสื่อมวลชนชนิดต่าง ๆ ในเรื่องเกี่ยวกับโรคเอดส์ การติดต่อ อาการของโรค วิธีป้องกัน และสถานที่ตรวจโรค

หญิงอาชีพพิเศษ หมายถึง หญิงที่ขายบริการทางเพศทุกประเภท

สถานีบริการทางสาธารณสุข หมายถึง คลินิกของกลางกาโรค กรมควบคุมโรคติดต่อของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งให้บริการตรวจสุขภาพอนามัยเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศ สำหรับประชาชน

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง จังหวัดที่อยู่ติดกับชายแดนมาเลเซีย และมีหญิงอาชีพพิเศษอยู่เป็นจำนวนมาก ได้แก่ จังหวัดสงขลา ยะลา และนราธิวาส